

แผนการใช้ที่ดินตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

สถานีพัฒนาที่ดินลพบุรี
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑

แผนการใช้ที่ดินตำบลเพนียด
อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

สถานีพัฒนาที่ดินลพบุรี
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1

คำนำ

ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี การจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลในปี 2564 โดยแนวทางการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล ฉบับนี้ได้ยึดหลักการของ UNEP and FAO ที่กำหนดไว้ในเอกสารชื่อ “Negotiating a Sustainable Future for Land” หลักการดังกล่าวได้นำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของประเทศไทย ร่วมกับวิธีการต่าง ๆ ที่จำเป็นอีกหลายด้าน เช่น การมีส่วนร่วมของชุมชนในการวิเคราะห์ปัญหา และร่วมกันเสนอแนวทางในการแก้ปัญหา (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น ผลจากการวางแผนการใช้ที่ดินตามศักยภาพของพื้นที่และการใช้ที่ดิน จะนำไปสู่การกำหนดแผนงานกิจกรรมที่มาสนองตอบต่อความต้องการของชุมชนในการจัดการทรัพยากรดินให้มีการใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ซึ่งได้ปรากฏอยู่ในแนวทางการวางแผนการใช้ที่ดินตำบลฉบับนี้

คณะผู้จัดทำ

กันยายน 2564

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	1-1
1.1 หลักการและเหตุผล	1-1
1.2 วัตถุประสงค์	1-1
1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-2
1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.5 นิยามศัพท์	1-3
1.6 คำสำคัญ	1-5
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	1-5
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	2-1
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 ประวัติและเอกลักษณ์	2-2
2.4 สภาพภูมิประเทศ	2-2
2.5 สภาพภูมิอากาศ	2-6
2.6 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-10
2.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-13
บทที่ 3 ทรัพยากรธรรมชาติ	3-1
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-4
3.3 ทรัพยากรดิน	3-7
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	4-1
4.1 หลักการ	4-1
4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-2
4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-9

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	5-1
5.1 ทรัพยากรดิน	5-1
5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน	5-1
5.3 การประเมินคุณภาพที่ดิน	5-1
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	6-1
6.1 ปรัชญาในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล	6-1
6.2 นโยบายแห่งรัฐในการกำหนดแผนการใช้ที่ดิน	6-2
6.3 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน	6-4
6.4 เขตการใช้ที่ดิน	6-5
6.5 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน	6-18
6.6 การจัดการความเสี่ยง	6-19
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	7-1
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 ตัวชี้วัด	7-1
7.3 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565	7-1
7.4 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น	7-3
เอกสารอ้างอิง	อ1

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศอำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ปี 2533-2562	2-8
2-2 สภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี	2-11
2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี ปี 2562	2-13
2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี ปี 2562	2-14
2-5 สภาพสังคมในพื้นที่ของตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี ปี 2562	2-17
2-6 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี ปี 2562	2-20
3-1 บ่อบาดาล ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี	3-4
3-2 หน่วยแผนที่ดิน ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี	3-10
3-3 สมบัติดิน ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี	3-12
3-4 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี	3-16
4-1 แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี	4-4
5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดิน ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี	5-6
6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน ตำบลเพนียด อำเภอเมืองโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี	6-2
6-2 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี	6-5
7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565	7-5
7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-7
7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี แผน 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)	7-8

สารบัญญรูป

รูปที่	หน้า	
2-1	ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี	2-3
2-2	ความลาดชัน ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี	2-4
2-3	ภูมิประเทศ ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี	2-5
2-4	เส้นชั้นน้ำฝน จังหวัดลพบุรี	2-9
2-5	สมดุขของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดลพบุรี	2-10
2-6	สภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี	2-12
2-7	สัดส่วนคร้วเรือนเกษตร ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี	2-14
2-8	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยคร้วเรือน ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี	2-21
3-1	ป่าไม้ตามกฎหมาย ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี	3-2
3-2	ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี	3-3
3-3	ที่ตั้งบ่อบาดาล ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี	3-5
3-4	อุทกธรณีวิทยาแสดงศักยภาพน้ำบาดาลและชนิดชั้นหินให้น้ำ ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี	3-6
3-5	ภูมิประเทศและชุดดิน ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี	3-14
3-6	ทรัพยากรดิน ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี	3-15
3-7	การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี	3-17
4-1	โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี	4-5
4-2	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี	4-8
4-3	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี	4-10
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี	6-17
6-2	ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี	6-18

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา ที่ดินได้มีบทบาทที่สำคัญในการเป็นปัจจัยการผลิต ทั้งเพื่อการเกษตรและสาขาการพัฒนาอื่น ๆ ทั้งอุตสาหกรรม อสังหาริมทรัพย์ และภาคบริการ ความต้องการที่ดินเพื่อกิจกรรมต่าง ๆ ดังกล่าวได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ตามการขยายตัวทางเศรษฐกิจเพื่อพัฒนาประเทศ ส่งผลให้เกิดปัญหาที่ดินขึ้น ทั้งการใช้ที่ดินและการถือครองที่ดิน เป็นผลทำให้ทรัพยากรธรรมชาติเกิดความเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะทรัพยากรดินซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานของการพัฒนาทั้งด้านการเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และกิจการบริการอื่น ๆ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นไปอย่างฟุ่มเฟือย ขาดการบริหารจัดการอย่างเหมาะสม เป็นเหตุให้มีการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ การใช้ที่ดินไม่เหมาะสมหรือเต็มศักยภาพ ความเหลื่อมล้ำและการกระจายการถือครองที่ดินไม่เป็นธรรม การไร้ที่ดินทำกิน การขาดเอกภาพในการบริหารจัดการที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม การรักษาความสมดุลของระบบนิเวศ ตลอดจนส่งผลต่อความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ ผลรวมจากปัญหาที่ดินดังกล่าวทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานของรัฐกับประชาชน และระหว่างประชาชนด้วยกัน สถานการณ์เช่นนี้คาดว่าจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น เพราะที่ดินของชาติมีจำกัดแต่ความต้องการเพื่อกิจกรรมต่าง ๆ ยังคงเพิ่มขึ้นตลอดเวลา

จากสถานการณ์ปัญหาดังกล่าว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72(1) จึงได้มีการบัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเพื่อให้เป็นไปในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ ลงวันที่ 6 เมษายน 2561 มีแผนการปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดให้มีการจัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพื่อเป็นการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีเรื่องการประกาศแผนที่ปฏิรูปประเทศดังกล่าวข้างต้น จึงได้จัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี ขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อให้การใช้ที่ดินในตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี มีผลตอบสนองสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่และเป็นไปอย่างยั่งยืน

1.2.2 ให้มีการใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับศักยภาพของที่ดิน และความต้องการของชุมชนในตำบล

1.2.3 เพิ่มศักยภาพและโอกาสพัฒนาอาชีพและรายได้จากการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.2.4 รักษาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความสมบูรณ์

1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.3.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2563 – 30 กันยายน 2564

1.3.2 สถานที่ดำเนินการ ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.4.1 ศึกษา รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิที่นำมาวิเคราะห์และใช้ในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ดังนี้

1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ภัยธรรมชาติ โครงการพัฒนาต่าง ๆ

2) ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การถือครองที่ดิน การใช้ที่ดิน พืชหลักหรือพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ตลาดสินค้าเกษตร รายได้รายจ่าย ประชากร โครงสร้างประชากร การศึกษา

3) นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนพัฒนาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน

1.4.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเกษตรกรในตำบล

1.4.3 ประเมินคุณภาพที่ดิน

1.4.4 สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดทำ PRA ร่วมกับสภาพการใช้ที่ดิน การถือครองที่ดิน รายแปลงจากแผนที่สำมะโนที่ดิน หรือ แผนที่ภาษีที่ดินในปัจจุบัน ผลจากการประเมินคุณภาพที่ดิน และ กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน (ตามอำนาจหน้าที่ของกรมฯ)

1.4.5 สสำรวจข้อมูลทั้ง กายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ในพื้นที่ตำบลที่ดำเนินการเพิ่มเติมตามประเด็นปัญหาและความต้องการจาก PRA ให้ละเอียดยิ่งขึ้น โดยการสัมภาษณ์เกษตรกรเป็นรายบุคคล

1.4.6 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินตำบล

1.4.7 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดิน

1.4.8 ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดิน

1.4.9 นำแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ เป้าหมายที่สำคัญ คือ

1) การที่สภาตำบล หรือ สภาเทศบาลนำแผนการใช้ที่ดินที่มีกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินเข้าไปบรรจุในแผน 3 ปี โดยสภาเทศบาล หรือ สภาตำบล มีมติรับรอง ซึ่งอาจมีการตั้งงบประมาณ หรือองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการ เช่น งบประมาณลีสต์พันธุ์พืชคลุมดิน ซึ่งปลูกโดยเกษตรกรในพื้นที่ตำบลนั้น เป็นต้น

2) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินตามอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ในกฎหมาย (มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551) มีการปฏิบัติในเขตการใช้ที่ดินที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินเขตต่างๆ โดยมีงบประมาณดำเนินการในแต่ละปี

3) กิจกรรมของส่วนราชการต่างๆ ที่จะสนับสนุนความต้องการของเกษตรกรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การปรับปรุงพันธุ์พืช การขุดเจาะบ่อบาดาล เป็นต้น

1.5 นิยามศัพท์

1.5.1 ที่ดิน (Land)

“**ที่ดิน**” หมายความว่า พื้นที่ดินทั่วไปและให้หมายความรวมถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บางลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลด้วย (มาตรา 4 ประมวลกฎหมายที่ดิน)

“**ที่ดิน**” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรดิน หมายถึง “ชีวมณฑลบนพื้นผิวโลก ประกอบด้วย ชั้นบรรยากาศ ชั้นดิน ชั้นหิน ลักษณะความลาดเทของพื้นที่ ลักษณะทางอุทกศาสตร์ พืชสัตว์ และผลที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน” (FAO, 1993)

“**ที่ดิน**” หมายถึง พื้นที่หนึ่งๆ ที่อยู่บนผิวของของโลก ประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ คือ สภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและชีวภาพซึ่งมีอิทธิพลต่อการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดังนั้น ที่ดินจึงไม่ได้หมายถึงดินเพียงอย่างเดียวแต่จะหมายรวมถึงลักษณะภูมิสัณฐาน (landforms) ภูมิอากาศ (climate) อุทกวิทยา (hydrology) พืชพรรณ (vegetation) และสัตว์ (fauna) ซึ่งการปรับปรุงที่ดิน (land improvement) ได้แก่ การทำชั้นบันไดและการระบายน้ำ เป็นต้น (FAO, 1993)

1.5.2 ดิน (Soil)

“**ดิน**” หมายความว่ารวมถึง หิน กรวด หวาย แร่ธาตุ น้ำ และอินทรีย์วัตถุต่างๆ ที่เจือปนกับ เนื้อดินด้วย (มาตรา 4 พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551)

“**ดิน**” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึงเทวดัตถุธรรมชาติ ซึ่งเกิดขึ้นบนพื้นผิวโลกเป็นวัตถุที่คำนวณการเจริญเติบโต และการทรงตัวของต้นไม้ ประกอบด้วยแร่ธาตุ และอินทรีย์วัตถุต่างๆ มีลักษณะชั้นแตกต่างกัน แต่ละชั้นที่อยู่ต่อเนื่องกันจะมีแนวสัมพันธ์ซึ่งกันและกันตามขอบวนการกำเนิดดิน ที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระทำร่วมกันของภูมิอากาศ พืชพรรณ วัตถุต้นกำเนิดดิน ระยะเวลา และความต่างระดับของพื้นที่ในบริเวณนั้น (FAO 1974: 39-40)

“ดิน” อินทรีย์วัตถุและอนินทรีย์วัตถุที่ไม่จับตัวแข็งเป็นหินซึ่งปกคลุมพื้นผิวโลก ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยด้านการกำเนิดและสภาพแวดล้อม ได้แก่ ภูมิอากาศ สิ่งมีชีวิต (พืชและสัตว์) สภาพภูมิประเทศ วัตถุต้นกำเนิด และระยะเวลา ความเหมาะสมต่อการผลิตพืชของดินแตกต่างกัน เนื่องจาก ลักษณะและสมบัติทางกายภาพ เคมี ชีวภาพ และสัณฐาน (คณะกรรมการจัดทำปทานุกรมปฐพีวิทยา, 2551)

1.5.3 การใช้ที่ดิน

“การใช้ที่ดิน” หมายถึง การจัดการที่ดินตามที่มนุษย์ต้องการ ซึ่งรวมทั้งการใช้ที่ดินในชนบท เขตชานเมือง และเขตอุตสาหกรรม เป็นต้น (FAO, 1993)

“การใช้ที่ดิน” หมายถึง ผลของความพยายามของมนุษย์ ในการดำเนินการเปลี่ยนแปลง ลักษณะทางกายภาพพื้นที่ของทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อสนองความต้องการของตนเอง (Vink, 1975)

1.5.4 การวางแผนการใช้ที่ดิน

“การวางแผนนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน” หมายความว่า การวางแผนนโยบายและแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพของดิน และสอดคล้องกับประเภทของที่ดินที่ได้จำแนกไว้

ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) ได้ให้ความหมายของการวางแผนการใช้ที่ดินว่าเป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลง ที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาใช้ประโยชน์จากทรัพยากร เป็นการกำหนดทิศทางของการลงทุน แนวทางของการพัฒนาเทคโนโลยี และเป็นการเปลี่ยนแปลงของหน่วยงานต่างๆ ให้ดำเนินการอยู่ในภาพรวมเดียวกัน และเป็นการเพิ่มศักยภาพทั้งในปัจจุบันและในอนาคตเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ (NRC, 1975 และ ADB, 2012)

1.5.5 “เศรษฐกิจที่ดิน” หมายความว่า ภาวะความสัมพันธ์ระหว่างประชากรกับที่ดินทางด้านเศรษฐกิจ

1.5.6 “เกษตรกรรม” หมายความว่า การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ และกิจกรรมอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

1.5.7 “การชะล้างพังทลายของดิน” หมายความว่า ปราภฏการณ์ซึ่งที่ดินถูกชะล้างกัดเซาะพังทลายด้วยพลังงานที่เกิดจากน้ำ ลม หรือโดยเหตุอื่นใดให้เกิดการเสื่อมโทรม สูญเสียเนื้อดินหรือความอุดมสมบูรณ์ของดิน

1.5.8 “การอนุรักษ์ดินและน้ำ” หมายความว่า การกระทำใดๆ ที่มุ่งให้เกิดการระวังป้องกันรักษาดินและที่ดิน ไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรม สูญเสีย รวมถึงการรักษา ปรับปรุง ความอุดมสมบูรณ์ของดิน และการรักษาน้ำในดินหรือบนผิวดินให้คงอยู่เพื่อรักษาคุณธรรมชาติให้เหมาะสมในการใช้ประโยชน์ที่ดิน ในการเกษตรกรรม

1.6 คำสำคัญของตำบล

ข้าว แปลงใหญ่

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 เป็นแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติระดับตำบลอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน รวมถึงแนวนโยบายของรัฐในระดับต่างๆ

1.7.2 เขตการใช้ที่ดินระดับตำบล สามารถใช้เป็นฐานข้อมูลในการพิจารณากำหนดเป้าหมาย การพัฒนาด้านเกษตรกรรมระดับตำบล เพื่อเพิ่มผลผลิต และการใช้ทรัพยากรที่ดินอย่างยั่งยืน

บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี โดยตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอเมืองลพบุรี มีเนื้อที่ 80.82 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 50,515 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อดังรูปที่ 2-1

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลสะแกราบ อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลคลองเกตุ อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี และติดต่อกับตำบลศีลิ่ง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลวังเพลิง อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ติดต่อกับตำบลคลองเกตุ อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี และติดต่อกับตำบลโคกสำโรง อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

ตำบลเพนียดมีถนนสายหลัก คือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน) เข้าทางอำเภอบางปะหัน ผ่าน อำเภอนครหลวง แล้วเข้าสู่ทางหลวงหมายเลข 3196 ผ่านอำเภอบ้านแพรก จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเข้าสู่จังหวัดลพบุรี และอีกเส้นทางหนึ่งใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 32 ซึ่งแยกจากทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน) ผ่านไปทางจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อ่างทองและสิงห์บุรีจากนั้นจึงใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 311(สายสิงห์บุรี-ลพบุรี) ผ่านอำเภอบำเหน็จณรงค์ เข้าสู่ตัวจังหวัดลพบุรี จากจังหวัดลพบุรีไปตามเส้นทางหลวงหมายเลข 1 ระหว่างทาง 35 กิโลเมตร ถึงวงเวียน อำเภอโคกสำโรง แล้วแยกใช้เส้นทาง โคกสำโรง ออกช่องทางที่ 3 ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 205 เข้าสู่ตำบลเพนียด โดยตัวตำบลห่างจากตัวอำเภอโคกสำโรงประมาณ 30 กิโลเมตร

(สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม, 2559)

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 10 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านเพนียด

หมู่ที่ 6 บ้านหนองปล้อง

หมู่ที่ 2 บ้านเพนียด

หมู่ที่ 7 บ้านเพนียด

หมู่ที่ 3 บ้านเพนียด

หมู่ที่ 8 บ้านเพนียดพัฒนา

หมู่ที่ 4 บ้านนกเขาเปล้า

หมู่ที่ 9 บ้านนกเขาเปล้าน้อย

หมู่ที่ 5 บ้านนกเขาเปล้า

หมู่ที่ 10 บ้านหนองสะแก

(กรมการพัฒนาชุมชน, 2563)

2.3 ประวัติและเอกลักษณ์

ชุมชนเพนียดเป็นที่คลองช้าง เดิมมีสระใหญ่อยู่สระหนึ่ง เรียกว่า **สระพุน้ำไม่แห้ง** อยู่ไม่ไกลจากภูเขา ตะพานัก ผุ่งสัตว์ทั้งหลายจะพากันมากินน้ำที่พุน้ำนี้เป็นประจำรวมทั้งโขลงช้างด้วย ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชเสด็จมาประทับเมืองลพบุรี ได้ทรงทราบกิตติศัพท์ว่า เพนียดมีช้างป่ามากจึงเสด็จมาคล้องช้างที่นี่ โปรดให้สร้างเพนียดคล้องช้างขึ้นแต่ได้พุงไปตามกาลเวลา พระองค์ทรงเห็นดีเห็นชอบจากการคล้องช้าง จึงได้บรรทมในสถานที่แห่งน้ำ ต่อมาสถานที่นั้นได้สร้างวัดขึ้นชื่อว่า **วัดราชบรรทม** และปัจจุบันคือ **วัดเพนียด** ชุมชนโบราณบ้านเพนียดตั้งอยู่ตรงหัวเขาสำเภาทางตะวันตกเฉียงใต้ เป็นชุมชนที่พัฒนาขึ้นในสมัยลพบุรี คือ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 17 ลงมา ชุมชนปัจจุบันตั้งอยู่บนเนินดินที่เป็นชุมชนโบราณที่มีการสืบเนื่องมาจนถึงสมัยกรุงศรีอยุธยา ชุมชนนี้เป็นแหล่งหินทรายจากสันเขาสำเภา บริเวณที่พบโคลนพระพุทธรูปและกลีบขนุนของปราสาท ฐานรูปเคารพในบริเวณนี้ มากมายที่โขดเขาแห่งนี้ในวัดเพนียด ก็มีภาพสลักนูนตั้งบนผนังหินทรายเป็นพระพุทธรูปนั่งแบบลพบุรีหลายองค์และมีภาพสลักพระพุทธรูปนอนแบบอยุธยาบนเชิงเขา

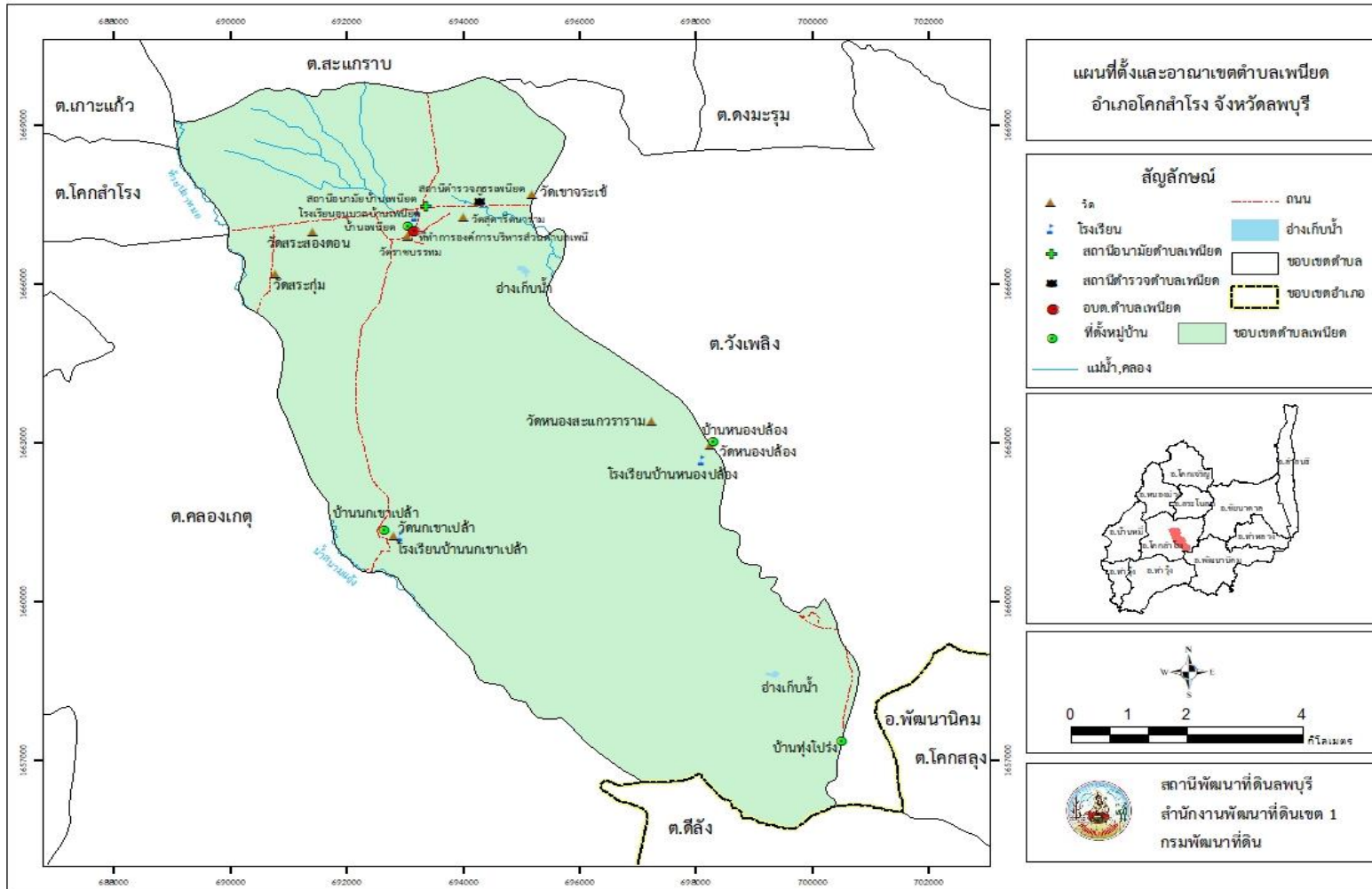
เดิมตำบลเพนียดเป็นตำบลเก่าแก่ของอำเภอโคกสำโรง ประชากรส่วนใหญ่อาศัยอยู่ที่บ้านเพนียดมาช้านานแล้ว พื้นที่ของตำบลเพนียดเป็นภูเขา มีภูเขาตระเกก และเขาจระเข้ มีลำห้วยยางไหลผ่านแต่เดิมมีป่าไม้อุดมสมบูรณ์มาก ประชาชนมีอาชีพทำไร่ทำนา เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงไม้ขาย เผ่าถ่าน การสร้างบ้านเรือนอยู่เป็นกลุ่ม เนื่องจากเดิมมีโจรเรียกค่าไถ่ชุกชุมมาก ปัจจุบันตำบลเพนียดแบ่งแยกเป็นตำบลวังเพลิงอีกตำบลหนึ่ง

2.4 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศมีสภาพพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบถึงพื้นที่สูงชัน โดยส่วนใหญ่มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ รองลงมาเป็น 2-5 เปอร์เซ็นต์ และ 5-12 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ ความสูงจากระดับทะเลปานกลาง 35-390 เมตร โดยพื้นที่ของตำบลเป็นพื้นที่สูงชันและมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าไม้ (รูปที่ 2-2 และรูปที่ 2-3)

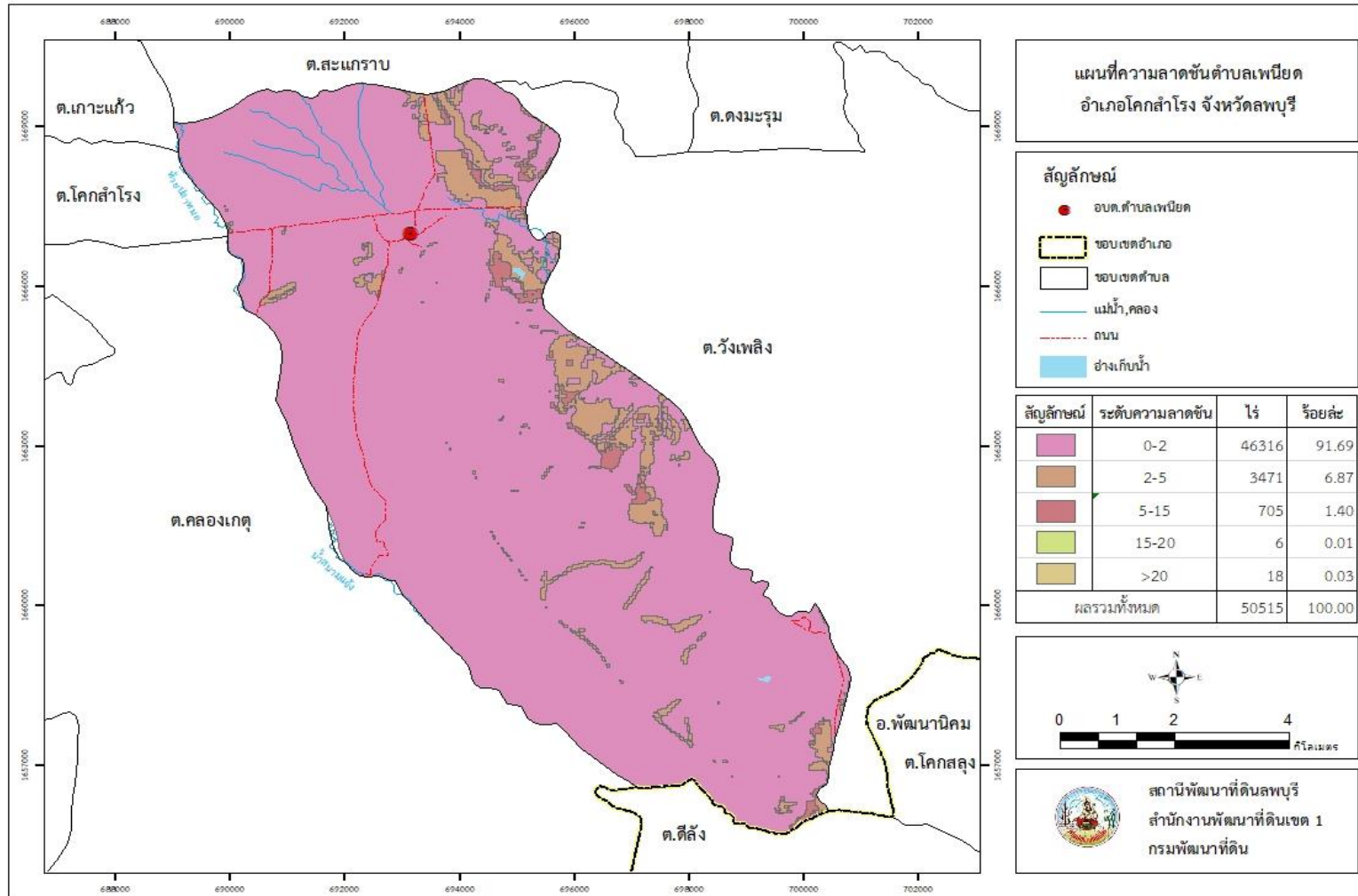
แผนการใช้ที่ดินตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

แผนการใช้ที่ดินตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

รูปที่ 2-2 ความลาดชัน ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

รูปที่ 2-3 ภูมิประเทศ ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

2.5 สภาพภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศจังหวัดลพบุรี มีรายละเอียดดังนี้

2.5.1 สภาวะอากาศทั่วไป

ลักษณะอากาศ อยู่ภายใต้อิทธิพลของมรสุม 2 ชนิด คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งพัดจากทิศตะวันออกเฉียงเหนือปกคลุมในช่วงฤดูหนาว ทำให้จังหวัดลพบุรีประสบกับสภาวะหนาวเย็นและแห้ง กับมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ซึ่งพัดปกคลุมในช่วงฤดูฝน ทำให้อากาศชุ่มชื้นและมีฝนตกทั่วไป

2.5.2 ฤดูกาล

ฤดูกาลของจังหวัดลพบุรี พิจารณาตามลักษณะลมฟ้าอากาศของประเทศไทย แบ่งออกได้เป็น 3 ฤดู ดังนี้

ฤดูร้อน เริ่มเมื่อมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือสิ้นสุดลง คือ ประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ในระยะนี้จะมีหย่อมความกดอากาศต่ำเนื่องจากความร้อนปกคลุมประเทศไทยตอนบนทำให้อากาศร้อนอบอ้าวทั่วไป โดยมีอากาศร้อนจัดในเดือนเมษายน

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม เป็นช่วงที่มรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดปกคลุมประเทศไทย ร่องความกดอากาศต่ำที่พาดผ่านบริเวณภาคใต้ของประเทศไทยจะเลื่อนขึ้นมาพาดผ่านบริเวณภาคกลางและภาคเหนือเป็นลำดับในระยะนี้ ทำให้มีฝนตกชุกขึ้นตั้งแต่เดือนพฤษภาคมไปจนถึงเดือนตุลาคม โดยเฉพาะเดือนกันยายนเป็นเดือนที่มีฝนตกชุกมากที่สุดในรอบปีและเป็นช่วงที่มีความชื้นสูง เว้นแต่ในช่วงปลายเดือนมิถุนายนต่อกับเดือนกรกฎาคม ปริมาณฝนอาจจะลดน้อยลงทำให้เกิดภาวะฝนทิ้งช่วงขึ้น ซึ่งในระยะนี้จะมีอากาศร้อนอบอ้าวและแห้งแล้ง

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือบริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีนที่มีคุณสมบัติเย็นและแห้งจะแผ่ลงมาปกคลุมประเทศไทยในช่วงนี้ แต่เนื่องจากจังหวัดลพบุรีอยู่ต่ำลง มาทางตอนกลางของประเทศ อิทธิพลของความกดอากาศสูงจากประเทศจีนซึ่งแผ่ลงมาปกคลุมในช่วงฤดูหนาวจึงช้ากว่าในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยจะเริ่มมีอากาศหนาวเย็นประมาณกลางเดือนพฤศจิกายนเป็นต้นไป

2.5.3 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 28.4 องศาเซลเซียส โดยมีอุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุดในเดือนเมษายน ประมาณ 36.7 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุดในเดือนธันวาคมประมาณ 21.4 องศาเซลเซียส

2.5.4 ฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมตลอดปี 1,115.4 มิลลิเมตร โดยมีปริมาณน้ำฝนสูงสุดในเดือนกันยายน ประมาณ 267.5 มิลลิเมตร และปริมาณน้ำฝนต่ำสุดในเดือนธันวาคมประมาณ 8.4 มิลลิเมตร จากเส้นชั้นน้ำฝน พบว่า ตำบลเพนียด มีฝนอยู่ในช่วง 1,100-1,150 มิลลิเมตร

(กรมอุตุนิยมวิทยา,2562)

2.5.5 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (ปี 2533-2562) ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดลพบุรี ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืชตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้จะเริ่มตั้งแต่ปลายเดือนมีนาคมถึงต้นเดือนพฤษภาคม

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้จะเริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงต้นเดือนพฤษภาคม และช่วงนี้อาจจะเกิดภาวะน้ำท่วมทำให้พืชเสียหายได้ในช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายน

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจจะเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ จะเริ่มตั้งแต่ปลายเดือนพฤษภาคมถึงปลายเดือนมีนาคม

(ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-4 ถึง รูปที่ 2-5)

ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศอำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ปี 2533-2562

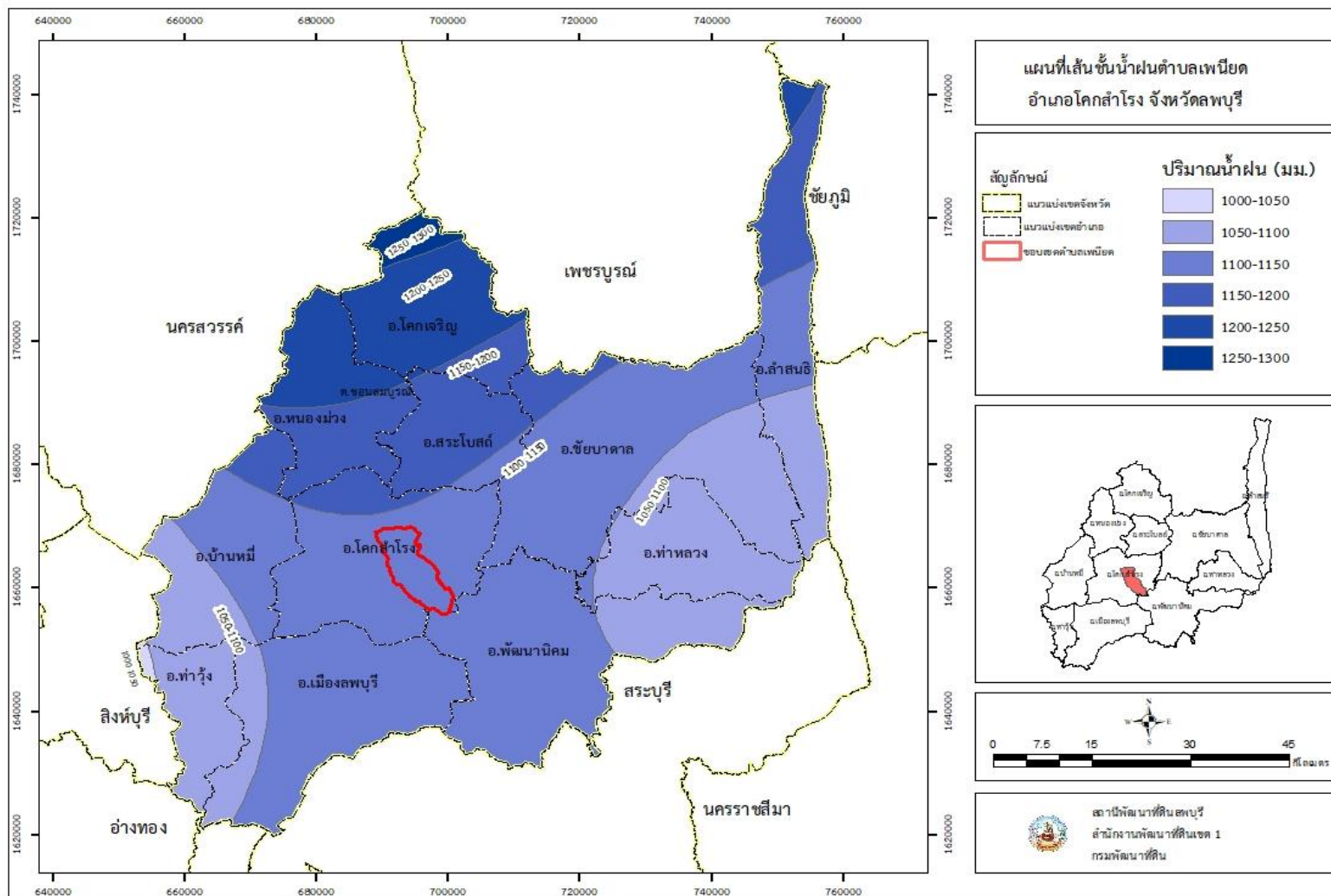
เดือน	อุณหภูมิ ต่ำสุด (°C)	อุณหภูมิ สูงสุด (°C)	อุณหภูมิ เฉลี่ย (°C)	ความชื้น สัมพัทธ์ (%)	ปริมาณ น้ำฝน (มม.)	จำนวนวัน ฝนตก (วัน)	ปริมาณ ฝนใช้การ* (มม.)	การระเหย และการคายน้ำ อ้างอิง* (มม.)
ม.ค.	21.6	32.8	26.6	63.0	10.2	1.9	10.0	74.4
ก.พ.	23.2	34.4	28.1	65.0	9.2	1.4	9.1	70.5
มี.ค.	25.0	35.8	29.6	67.0	36.9	3.4	34.7	90.2
เม.ย.	25.9	36.7	30.5	69.0	80.4	5.8	70.1	90.6
พ.ค.	25.9	35.6	29.9	74.0	144.0	12.9	110.8	87.1
มิ.ย.	25.5	34.5	29.2	76.0	113.9	13.1	93.1	81.6
ก.ค.	25.2	33.8	28.7	77.0	117.3	15.0	95.3	82.4
ส.ค.	25.1	33.5	28.5	78.0	149.0	16.1	113.5	79.3
ก.ย.	24.9	33.0	28.1	82.0	267.5	18.1	151.8	69.6
ต.ค.	24.6	32.8	28.1	77.0	146.1	12.6	111.9	70.3
พ.ย.	23.2	32.7	27.5	67.0	32.5	3.3	30.8	76.5
ธ.ค.	21.4	32.0	26.3	61.0	8.4	1.1	8.3	83.1
รวม	-	-	-	-	1,115.4	104.7	839.4	955.6
เฉลี่ย	24.3	34.0	28.4	71.0	-	-	-	-

หมายเหตุ: * จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

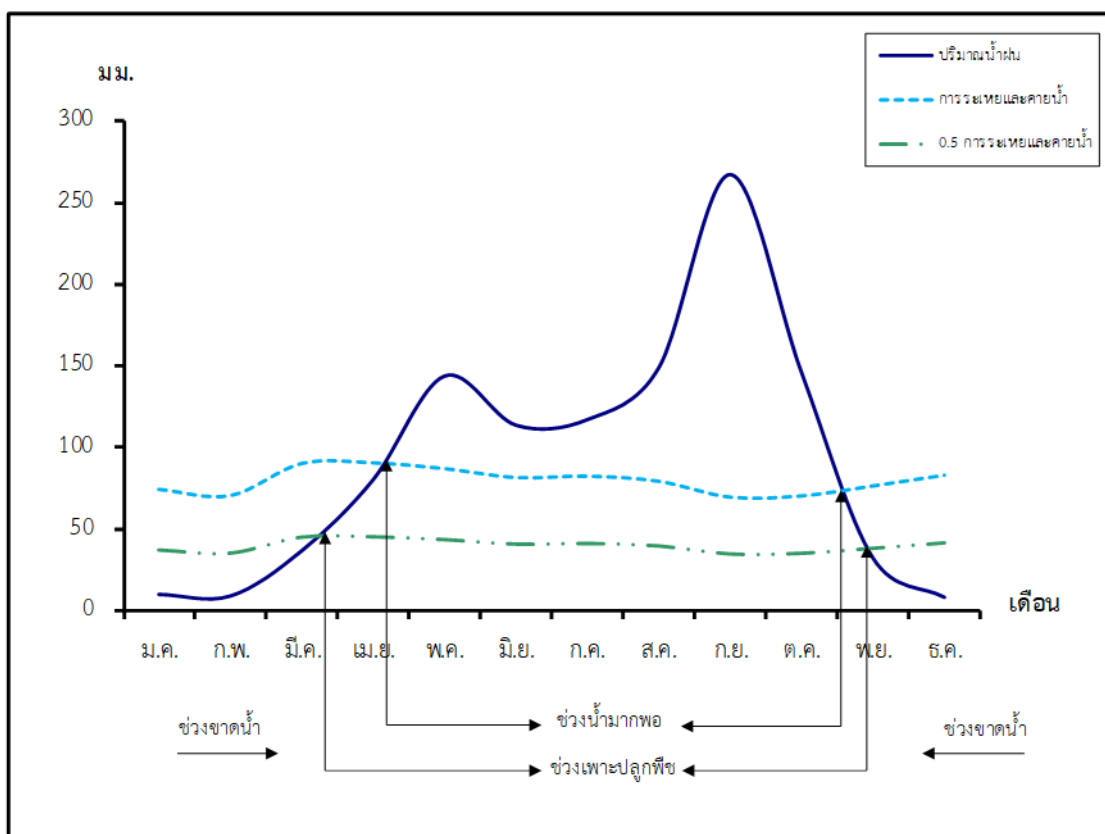
ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา (2562)

แผนการใช้ที่ดินตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

รูปที่ 2-4 เส้นชั้นน้ำฝน จังหวัดลพบุรี

รูปที่ 2-5 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดลพบุรี

2.6 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

สภาพการใช้ที่ดินตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2562) ประกอบด้วย ประเภทการใช้ที่ดินต่างๆ ดังนี้

- 1) พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 4,207 ไร่ หรือร้อยละ 8.33 ของพื้นที่ตำบล
- 2) พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 19,021 ไร่ หรือร้อยละ 37.65 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้
  - 2.1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 13,409 ไร่ หรือร้อยละ 28.95 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ นาไร่ นาข้าว
  - 2.2) พืชไร่ มีเนื้อที่ 4,328 ไร่ หรือร้อยละ 9.35 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไร่ไร่ อ้อย มันสำปะหลัง งาม
  - 2.3) ไม้ผล มีเนื้อที่ 31 ไร่ หรือร้อยละ 0.07 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไม้ผลผสม
  - 2.4) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 1,190 ไร่ หรือร้อยละ 2.57 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไม้ยืนต้นผสม ยางพารา และยูคาลิปตัส
  - 2.5) พืชผัก มีเนื้อที่ 45 ไร่ หรือร้อยละ 0.10 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ พืชผัก

2.6) สถานที่เพาะเลี้ยงปลา มีเนื้อที่ 18 ไร่ หรือร้อยละ 0.04 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา

3) พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 25,782 ไร่ หรือร้อยละ 51.04 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู และป่าผลัดใบสมบูรณ์

4) พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 406 ไร่ หรือร้อยละ 0.80 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง

5) พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 1,098 ไร่ หรือร้อยละ 2.17 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย ทุ่งหญ้าธรรมชาติ ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ พื้นที่ถม และบ่อดิน (ตารางที่ 2-2 และรูปที่ 2-6)

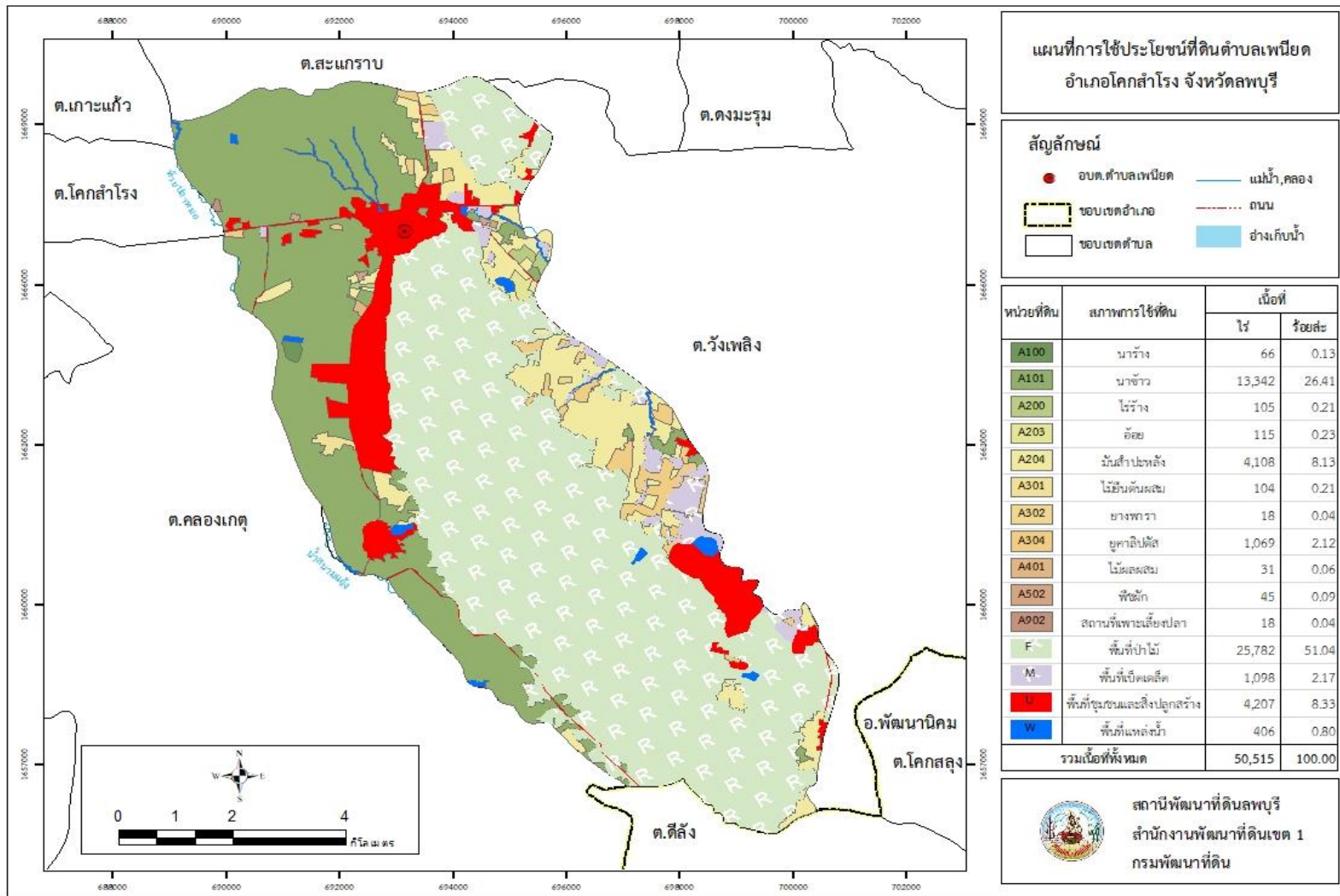
ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

หน่วยที่ดิน	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	4,207	8.33
A	พื้นที่เกษตรกรรม	19,021	37.65
A100	นาร้าง	66	0.14
A101	นาข้าว	13,342	28.81
A200	ไร่อ้าง	105	0.23
A203	อ้อย	115	0.25
A204	มันสำปะหลัง	4,108	8.87
A301	ไม้ยืนต้นผสม	104	0.22
A302	ยางพารา	18	0.04
A304	ยูคาลิปตัส	1,069	2.31
A401	ไม้ผลผสม	31	0.07
A502	พืชผัก	45	0.10
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	18	0.04
F	พื้นที่ป่าไม้	25,782	51.04
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	1,098	2.18
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	406	0.80
รวมเนื้อที่ทั้งหมด		50,515	100.00

ที่มา: กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2562)

แผนการใช้ที่ดินตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

รูปที่ 2-6 สภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

2.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.7.1 สภาพสังคมโดยทั่วไป

1) ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎรของกรมการพัฒนาชุมชน ปี 2562 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลเพนียด มีประชากรรวม 5,146 คน แยกเป็นชาย 2,492 คน เป็นหญิง 2,654 คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,646 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,085 ครัวเรือน หรือร้อยละ 65.92 เป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 561 ครัวเรือน หรือร้อยละ 34.08 ดังรายละเอียดตารางที่ 2-3 ถึง 2-4 และรูปที่ 2-7

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

พื้นที่	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลขอนแก่น	1,646	2,492	2,654	5,146
หมู่ 1 บ้าน เพนียด	318	540	546	1,086
หมู่ 2 บ้าน เพนียด	155	255	254	509
หมู่ 3 บ้าน เพนียด	243	340	402	742
หมู่ 4 บ้าน นกเขาเปล้า	156	255	241	496
หมู่ 5 บ้าน นกเขาเปล้า	166	240	289	529
หมู่ 6 บ้าน หนองปล้อง	79	110	132	242
หมู่ 7 บ้าน เพนียด	147	228	203	431
หมู่ 8 บ้าน เพนียดพัฒนา	141	192	236	428
หมู่ 9 บ้าน นกเขาเปล้าน้อย	134	188	202	390
หมู่ 10 บ้าน หนองสะแก	107	144	149	293

ที่มา : กรมการพัฒนาชุมชน(2562)

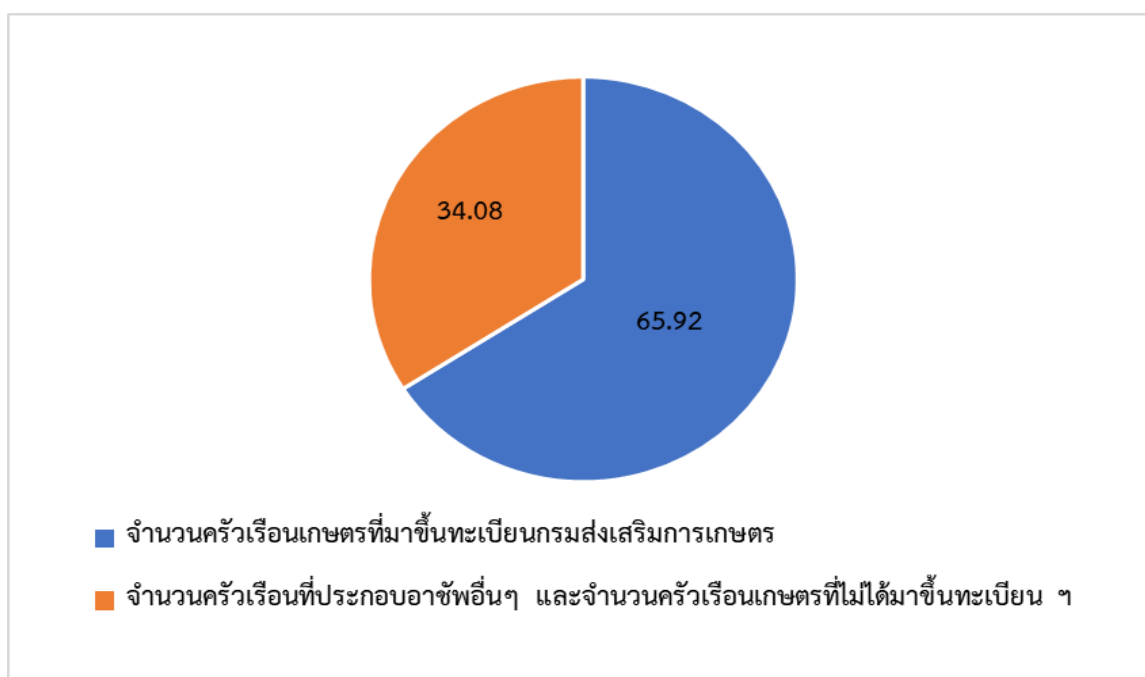

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรกร ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด	1,646	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร	1,085	65.92
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	561	34.08

ที่มา: 1) กรมการพัฒนาชุมชน(2562)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2563)

รูปที่ 2-7 สัดส่วนครัวเรือนเกษตรกร ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

2) สภาพทั่วไป

ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเพนียดมีระบบบริการพื้นฐาน ดังนี้

การคมนาคม

การคมนาคม ภายในเขตอำเภอ โดยรถโดยสารสองแถวสายสายสระโบสถ์ – โคกสำโรง

การคมนาคม ภายในเขตจังหวัด โดยรถโดยสารประจำทางสาย ลพบุรี – หล่มสัก และรถตู้โดยสาร สาย กรุงเทพฯ – ท่าหลวง - ลำน้ำราชนัด

มีถนนเชื่อมกันอยู่ทุกหมู่บ้าน มีเส้นทางลาดยาง 3 สาย และเส้นทางเข้าหมู่บ้านเป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก และบางช่วงเป็นถนนลูกรัง

การไฟฟ้า

จำนวนครัวเรือนในพื้นที่ตำบลเพนียดที่มีไฟฟ้าใช้ จำนวน 2,501 ครัวเรือน และครัวเรือนที่ไม่มีไฟฟ้าใช้ จำนวน 10 ครัวเรือน

การประปา

มีระบบประปาหมู่บ้าน จำนวน 10 หมู่บ้าน

3) แหล่งน้ำใช้ในครัวเรือนและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น น้ำที่ใช้ในการอุปโภค-บริโภค เป็นน้ำที่ได้จากน้ำฝน และน้ำดิบจากลำคลองธรรมชาติซึ่งจะต้องนำมาผ่านกระบวนการของระบบประปาในหมู่บ้าน น้ำบาดาล และน้ำบ่อ แต่ยังคงมีบางหมู่บ้านที่ขาดแคลนน้ำ ใช้อุปโภค-บริโภค ในช่วงฤดูแล้ง

4) สถาบันการศึกษา ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเพนียดมี

โรงเรียนสังกัด สพฐ. ระดับประถมศึกษาในเขตพื้นที่ตำบลเพนียด มีจำนวน 2 แห่ง ดังนี้

- 1.โรงเรียนอนุบาลบ้านเพนียด
- 2.โรงเรียนบ้านนกเขาเปล้า

โรงเรียนสังกัด สพฐ. ระดับมัธยมศึกษา (ขยายโอกาส) ในเขตพื้นที่ตำบลเพนียด มีจำนวน 2 แห่ง ดังนี้

- 1.โรงเรียนอนุบาลบ้านเพนียด
- 2.โรงเรียนบ้านนกเขาเปล้า

มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลเพนียด มีจำนวน 2 แห่ง ดังนี้

- 1.ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเพนียด
- 2.ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนกเขาเปล้า

สถาบันศึกษาระดับปริญญาตรี มีจำนวน 1 แห่ง

- 1.สถานีวิจัยและพัฒนาอาชีพแก่เกษตรกร คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

5) โครงสร้างพื้นฐาน/บริการสาธารณะ จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานพบว่า ประชาชนกรส่วนมากมีสุขภาพที่ดี มีการคัดกรองสุขภาพให้กับประชาชน

หน่วยงานด้านสาธารณสุข 2 แห่ง

- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชน จำนวน 2 แห่ง ประกอบด้วย

1. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเพนียดและ

บริการสาธารณสุข

1. ปิมน้ำมันขนาดใหญ่	2	แห่ง
2. ปิมน้ำมันขนาดเล็ก (มีหัวจ่ายน้ำมัน) พร้อมเปิดร้านขายชำ	2	แห่ง
3. ปิมน้ำมันขนาดเล็ก (ปิมหลอด)	5	แห่ง
4. รีสอร์ท	2	แห่ง
5. ร้านค้าที่ทำกิจการขายปลีก	35	ร้าน
6. ร้านซ่อมจักรยานยนต์	5	ร้าน
7. ร้านซ่อมรถยนต์	3	ร้าน
8. ร้านตัดผม	11	ร้าน

6) สถานที่สำคัญ ทางด้านของศาสนา

ประชาชนตำบลเพนียดส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 99.92 และนับถือศาสนาคริสต์ ร้อยละ 0.08 และมีวัด/สำนักสงฆ์จำนวน 6 แห่ง ประกอบด้วย

1. วัดราชบรรทม	4. วัดหนองปล้อง
2. วัดพุคารัตนาราม	5. วัดสระสองตอน
3. วัดนกเขาเปล้า	6. วัดหนองสะแก

แผนการใช้ที่ดินตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

ตารางที่ 2-5 สภาพสังคมในพื้นที่ของตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี ปี 2562

สภาพสังคม	จำนวน (แห่ง)
สถาบันการศึกษา	
โรงเรียนสังกัด สพฐ. ระดับประถมศึกษาในเขตพื้นที่ตำบลเพนียด	
โรงเรียนอนุบาลบ้านเพนียด	1
โรงเรียนบ้านนกเขาเปล้า	1
โรงเรียนสังกัด สพฐ. ระดับมัธยมศึกษา(ขยายโอกาส) ในเขตพื้นที่ตำบลเพนียด	
โรงเรียนอนุบาลบ้านเพนียด	1
โรงเรียนบ้านนกเขาเปล้า	1
โครงสร้างพื้นฐาน/บริการสาธารณะในหมู่บ้าน(แห่ง)	
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเพนียด	2
ปั้มน้ำมันขนาดใหญ่	2
ปั้มน้ำมันขนาดเล็ก (มีหัวจ่ายน้ำมัน) พร้อมเปิดร้านขายชำ	2
ปั้มน้ำมันขนาดเล็ก (ปั้มหลอด)	5
รีสอร์ท	2
ร้านค้าที่ทำกิจการขายปลีก	35
ร้านซ่อมจักรยานยนต์	5
ร้านซ่อมรถยนต์	3
ร้านตัดผม	11

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2562)

7) หมอдинอาสา กรมพัฒนาที่ดิน

หมอดินอาสาในตำบลเพนียด มีจำนวน 16 ราย คือ

1. นายก่อ ไม้คต	หมอดินอาสาระดับตำบล และระดับหมู่บ้าน
2. นางจอง ศิลาบุญแก่น	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
3. นายเดือน บุญธรรม	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
4. นายทองเย็น เกิดแสงวง	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
5. นางบรรจง ไม้คต	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
6. นางประชิน แสงเอี่ยม	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
7. นายปรัชญา จงรักชอบ	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
8. นางสาวผาสุข ไม้คต	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
9. นายรวม เรือนอินทร์	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
10. นายรัชพล กุลทองมาเต็ม	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
11. นายล้น อยู่ยง	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
12. พตท.วิสัย นุชศิลา	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
13. นายสมปอง สন্দำ	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
14. นายสืบ พุ่มพวง	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
15. นายอำนวย กริ่งกลับ	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
16. นายอุทัย สีฝ่อง	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน

(กรมพัฒนาที่ดิน, 2564)

8) การถือครองที่ดิน

ปี 2562 ประชากรตำบลเพนียดจำนวน 1,646 ครัวเรือน สัดส่วนครัวเรือนที่มีกรรมสิทธิ์คิดเป็นร้อยละ 98.72

9) ลักษณะทางเศรษฐกิจ

ประชากรตำบลเพนียด ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำไร่ พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบลได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ข้าวโพด ข้าวฟ่าง ทานตะวัน มีการจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ ขึ้นในหมู่บ้าน ตำบล เพื่อพัฒนาและแก้ไขสภาพทางเศรษฐกิจ กลุ่มเศรษฐกิจที่มีชื่อเสียงขององค์การบริหารส่วนตำบลเพนียดคือกลุ่มแกะสลักหินตำบลเพนียด สินค้าผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียง ได้แก่ หินแกะสลัก หินทรายเป็นเครื่องใช้ต่างๆหรือรูปแบบต่างๆ

9.1) การประกอบอาชีพ

ตำบลเพนียด อาชีพหลัก ประชากรส่วนใหญ่ในตำบลเพนียดยังประกอบอาชีพทางการเกษตร เป็นอาชีพหลักคิดเป็นร้อยละ 80 ของประชากรทั้งหมด อาชีพที่ประกอบอาชีพทางการ

เกษตรกร ได้แก่ ปลูกข้าว ปลูกข้าวโพด ข้าวฟ่าง งามแดง พืชผัก และยังมีประชากรบางส่วนที่ฐานะค่อนข้างยากจนไม่มีที่ดินทำกินประกอบอาชีพรับจ้างอย่างเดียว มีทั้งรับจ้างในภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด อาชีพรอง มีประชากรจำนวนไม่น้อยที่ประกอบอาชีพรองในนอกฤดูการผลิตทางการเกษตร เกษตรกรที่จะออกรับจ้างนอกภาคการเกษตร หรือออกค้าขาย บางรายมีการค้าขายควบคู่กับการทำการเกษตรตลอดทั้งปี บางครอบครัวที่มีบุตรหลานยังหนุ่มสาวก็ออกไปทำอาชีพเป็นคนรับจ้างของโรงงานผลิตไก่สด เข้าทำงานตามกะ โดยมีรถรับส่งของโรงงานให้บริการ

9.1.1) อาชีพทำเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา ได้แก่ นาข้าว ทำไร่ ได้แก่ อ้อย มันสำปะหลัง อาชีพรอง คือ ปลูกไม้ยืนต้น ได้แก่ ยูคาลิปตัส

9.2) ด้านแรงงาน

ประชากรส่วนใหญ่จะใช้แรงงานจากคนภายในตำบลเพนียด ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ นอกนั้นเป็นรับจ้างทั่วไป รับราชการ รับเหมาก่อสร้าง และงานอื่นๆ

9.3) ด้านแหล่งน้ำทางการเกษตร

แหล่งน้ำทางการเกษตรไม่เพียงพอ ในพื้นที่ตำบลเพนียด ส่วนใหญ่ได้มาจากน้ำฝนและน้ำบ่อบาดาล แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรมีลำคลองตัดผ่านเป็นช่วงสั้นๆ ในบางพื้นที่ สามารถกักน้ำได้น้อยในฤดูแล้ง ไม่มีแหล่งต้นน้ำลำธาร ในช่วงฤดูแล้งน้ำจะไม่เพียงพอในอุปโภคบริโภค และการทำการเกษตร

9.4) ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2562 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 254,385.12 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 81,367.64 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 209,644.82 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 67,063.41 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 44,720.30 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 14,304.23 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-6 และรูปที่ 2-8

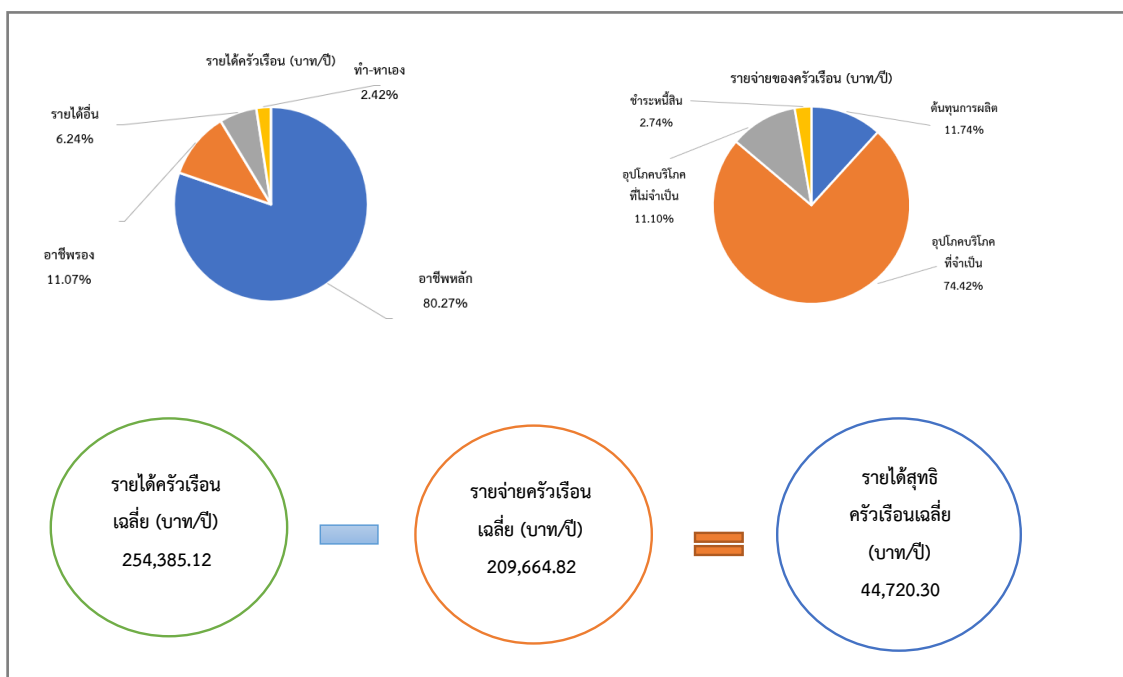
(กรมการพัฒนาชุมชน, 2562)

ตารางที่ 2-6 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

พื้นที่	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายได้บุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายบุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง				
ตำบลเพนียด	204,188.03	28,175.70	15,870.23	6,151.15	254,385.12	81,367.64	209,664.82	67,063.41
หมู่ที่ 01 บ้าน เพนียด	232,520.44	37,779.87	14,742.14	558.18	285,600.63	83,628.91	241,272.64	70,648.90
หมู่ที่ 02 บ้าน เพนียด	173,741.94	32,903.23	12,580.65	10,438.71	229,664.52	69,937.13	206,916.13	63,009.82
หมู่ที่ 03 บ้าน เพนียด	186,320.99	4,967.90	14,448.15	1,266.67	207,003.70	67,792.32	117,753.50	38,563.48
หมู่ที่ 04 บ้าน นกเขาเปล้า	241,801.28	34,923.08	13,096.15	17,852.56	307,673.08	96,768.15	271,083.33	85,260.08
หมู่ที่ 05 บ้าน นกเขาเปล้า	252,945.78	42,500.00	16,993.98	11,759.04	324,198.80	101,733.46	297,915.67	93,485.82
หมู่ที่ 06 บ้าน หนองปล้อง	170,316.46	6,075.95	14,272.15	3,259.49	193,924.05	63,305.79	124,120.25	40,518.60
หมู่ที่ 07 บ้าน เพนียด	211,006.80	33,482.99	21,231.29	1,993.20	267,714.29	91,308.58	210,074.83	71,649.65
หมู่ที่ 08 บ้าน เพนียดพัฒนา	169,397.16	28,375.89	25,361.70	7,333.33	230,468.09	75,925.23	202,702.13	66,778.04
หมู่ที่ 09 บ้าน นกเขาเปล้าน้อย	188,843.28	33,694.03	8,208.96	11,007.46	241,753.73	83,064.10	212,022.39	72,848.72
หมู่ที่ 10 บ้าน หนองสะแก	154,887.85	15,280.37	20,420.56	2,102.80	192,691.59	70,368.60	170,803.74	62,375.43

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2562)

รูปที่ 2-8 รายได้-รายจ่ายของครัวเรือนเฉลี่ย ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

บทที่ 3

ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญในตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี คือ 1) ทรัพยากรป่าไม้ 2) ทรัพยากรน้ำ และ 3) ทรัพยากรดิน โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.2.1 ป่าไม้ตามกฎหมาย ได้แก่ ป่าเขาเพนียด (เขาตะเภา) ประกาศตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 1,193 (พ.ศ. 2529) เนื้อที่ 17,477 ไร่ ดังรายละเอียดในรูปที่ 3-1

3.2.2 ป่าตามมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่

1) ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 28 พฤษภาคม 2528)

- ชั้นที่ 1A เนื้อที่ 781 ไร่

- ชั้นที่ 1B เนื้อที่ 5,175 ไร่

- ชั้นที่ 2 เนื้อที่ 8,622 ไร่

- ชั้นที่ 3 เนื้อที่ 9,032 ไร่

- ชั้นที่ 4 เนื้อที่ 7,473 ไร่

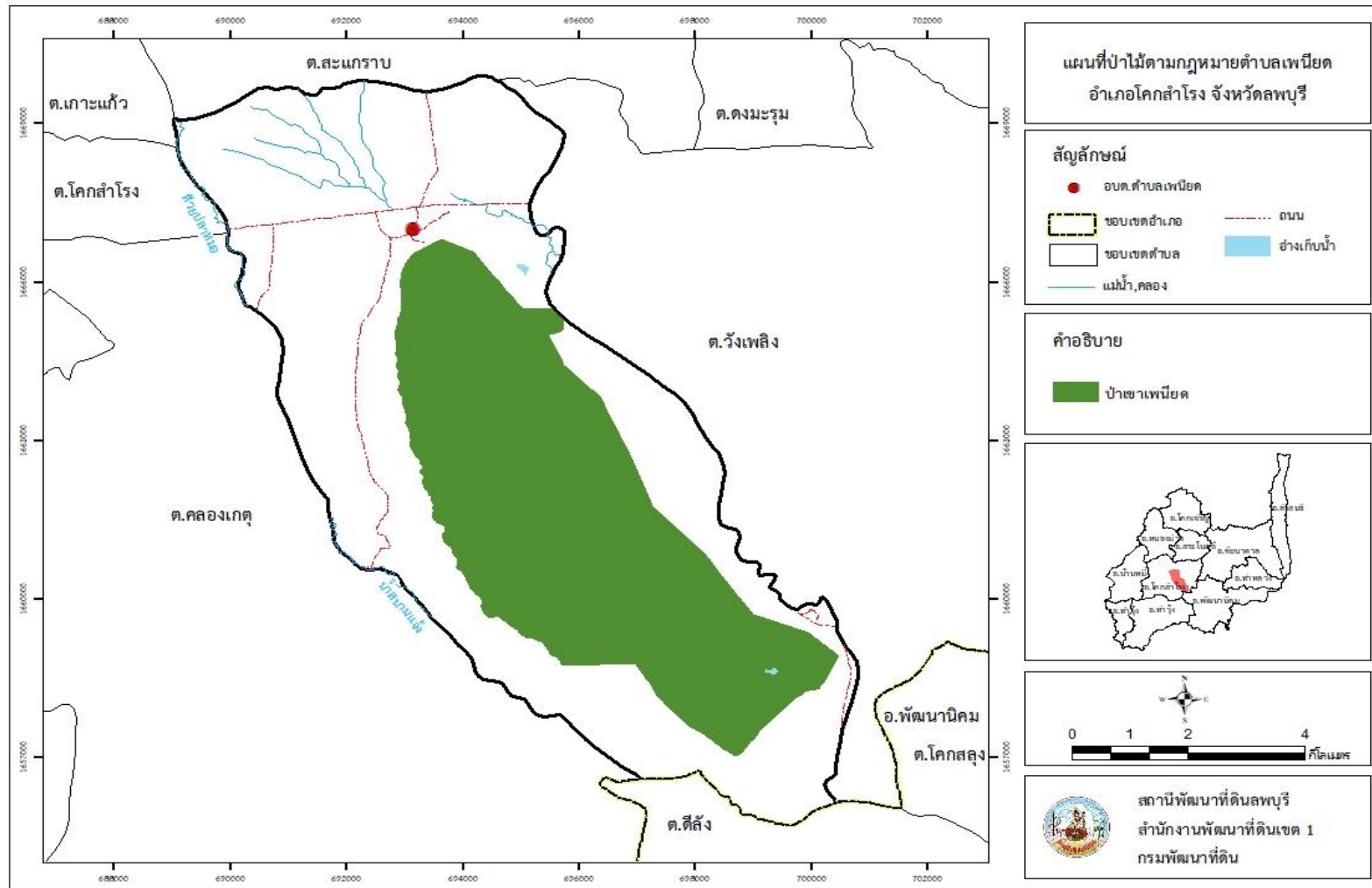
- ชั้นที่ 5 เนื้อที่ 19,431 ไร่

ดังรายละเอียดในรูปที่ 3-2

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้น คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

แผนการใช้ที่ดินตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

รูปที่ 3-1 ป่าไม้ตามกฎหมาย ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 น้ำผิวดิน

- 1) แหล่งน้ำตามธรรมชาติ ได้แก่ น้ำสนามแจ้ง ห้วยปลาหมอ
- 2) การพัฒนาแหล่งน้ำ ได้แก่ อ่างเก็บน้ำลำห้วยหิน อ่างเก็บน้ำหนองน้ำแดง อ่างเก็บน้ำหนองปล้อง บ่อน้ำในไร่นา จำนวน 31 บ่อ

3.2.2 น้ำใต้ดิน

ในปัจจุบันมีบ่อบาดาลจำนวน 12 บ่อ ปริมาณน้ำบาดาลที่คาดว่าจะพัฒนาได้อยู่ในเกณฑ์น้อยกว่า 2 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง และมีปริมาณสารละลายทั้งหมดที่ละลายได้น้อยกว่า 500 มิลลิกรัมต่อลิตร

ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-1 และรูปที่ 3-3 ถึง 3-4

ตารางที่ 3-1 บ่อบาดาล ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

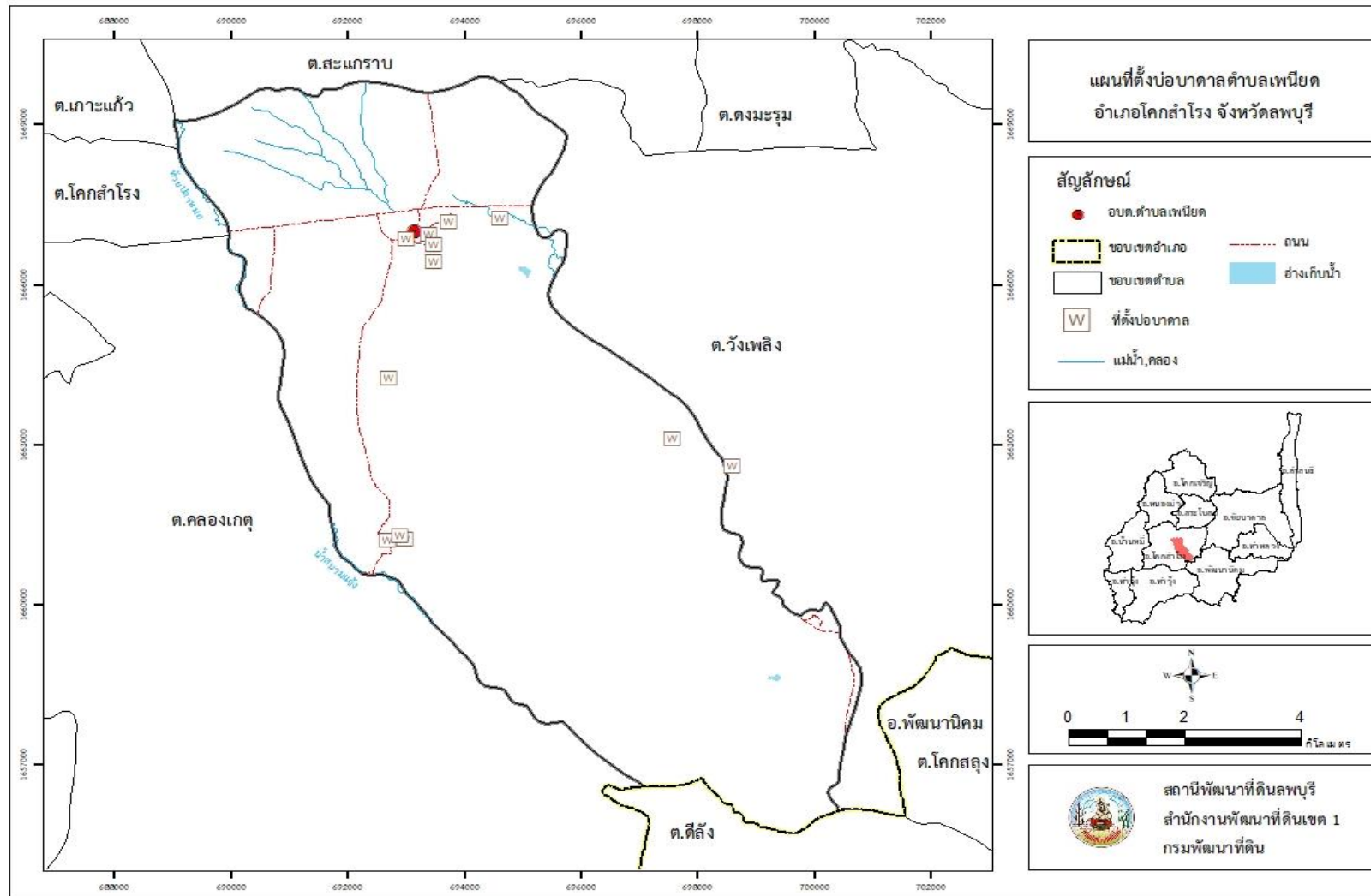
ลำดับ	พิกัด		ประเภทบ่อ	สภาพน้ำ	ความลึกเจาะ (ม.)	ระดับน้ำปกติ (ม.)
	Latitude	Longitude				
1	15.0465	100.7925	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	120	12
2	15.0360	100.8377	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	84	13
3	15.0702	100.7955	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	152	
4	15.0191	100.7921	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	120	35
5	15.0192	100.7950	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	31	9
6	15.0312	100.8473	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	36	7.36
7	15.0731	100.8024	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	51.9	8.7
8	15.0736	100.8105	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	22	3.6
9	15.0664	100.7999	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	31.5	0.49
10	15.0710	100.7992	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	72	13
11	15.0692	100.7999	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	64	8
12	15.0199	100.7941	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	122	20

หมายเหตุ: แสดงเฉพาะบ่อบาดาลที่มีข้อมูลสมบูรณ์

ที่มา: กรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2563)

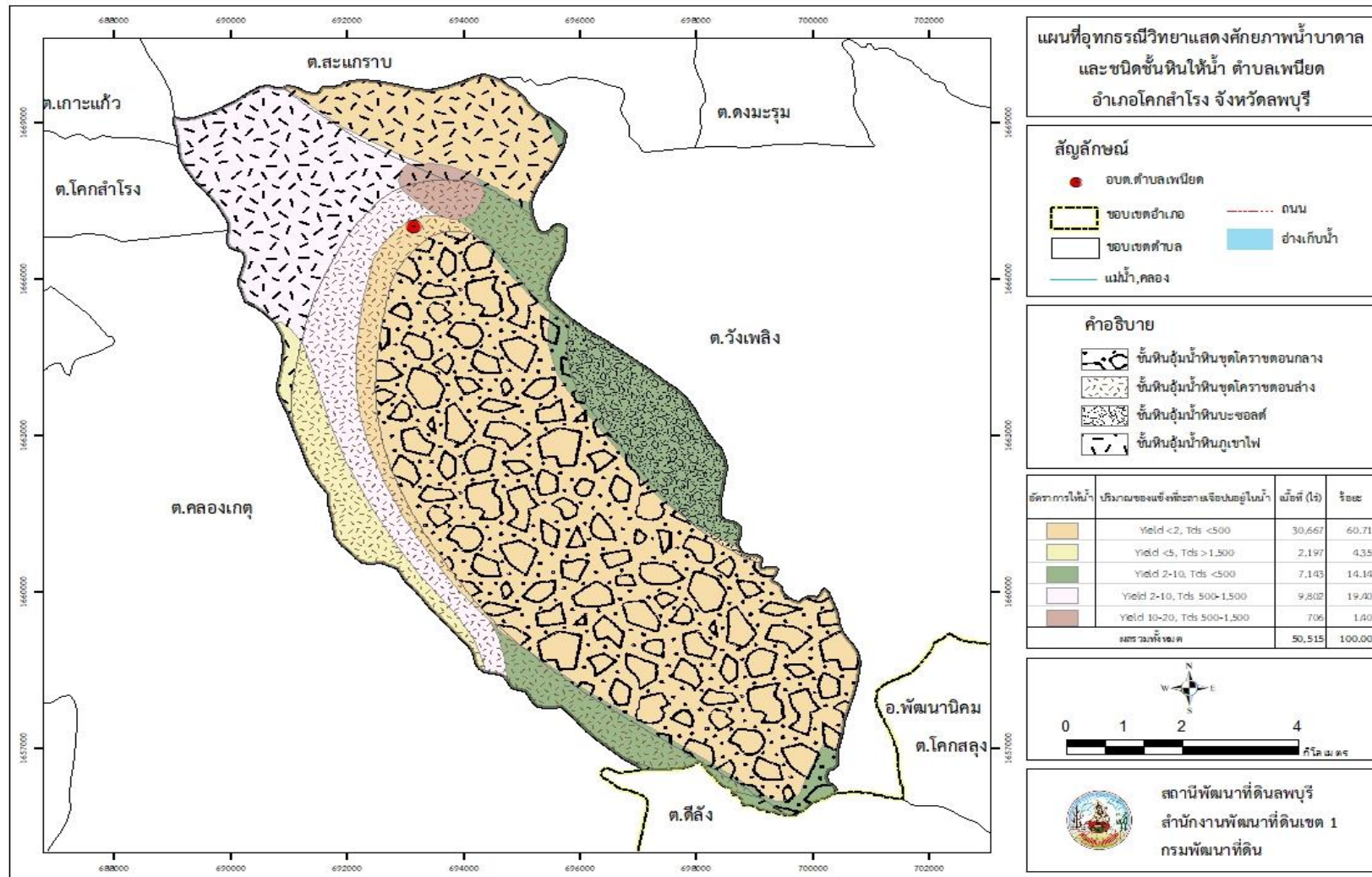
แผนการใช้ที่ดินตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

รูปที่ 3-3 ที่ตั้งบ่อบาดาล ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

แผนการใช้ที่ดินตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

รูปที่ 3-4 อุทกธรณีวิทยาแสดงศักยภาพน้ำบาดาลและชนิดชั้นดินให้น้ำ ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

3.3 ทรัพยากรดิน

3.3.1 สถานภาพทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี ประกอบด้วย

1) ชุดดินบ้านกลาง (Bag) สภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีการระบายน้ำดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Bag-cA : ชุดดินบ้านกลาง ที่เป็นดินเหนียว มีความลาดชัน 0-2 มีเนื้อที่ 1,150 ไร่ หรือร้อยละ 2.28 ของพื้นที่ตำบล

2) ชุดดินบ้านหมี่ (Bm) สภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบ มีการระบายน้ำเลว คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Bm-br-cA : ชุดดินบ้านหมี่ เป็นดินสีน้ำตาล ที่เป็นดินเหนียว มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 226 ไร่ หรือร้อยละ 0.45 ของพื้นที่ตำบล

3) ชุดดินชัยบาดาล (Cd) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงลูกคลื่นลอนชัน มีการระบายน้ำดีปานกลาง คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Cd-clB : ชุดดินชัยบาดาล ที่เป็นดินร่วนปนดินเหนียว มีความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 495 ไร่ หรือร้อยละ 0.98 ของพื้นที่ตำบล

4) ชุดดินโคกสำโรง (Ksr) สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีการระบายน้ำค่อนข้างเลว คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Ksr-slA : ชุดดินโคกสำโรง ที่เป็นดินร่วนปนทราย มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 7,551 ไร่ หรือร้อยละ 14.95 ของพื้นที่ตำบล

5) ชุดดินพิชัย (Pch) สภาพพื้นที่เป็นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีการระบายน้ำดี มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 9,159 ไร่ หรือร้อยละ 18.12 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 6 หน่วยแผนที่ดิน คือ

5.1) หน่วยแผนที่ดิน Pch-fl-slB : ชุดดินพิชัย ที่เป็นดินร่วนละเอียดถึงดินร่วนปนทราย มีความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 692 ไร่ หรือร้อยละ 1.37 ของพื้นที่ตำบล

5.2) หน่วยแผนที่ดิน Pch-gm,fl-slA/b : ชุดดินพิชัย ที่มีจุดประสีเทาและดินร่วนละเอียดถึงดินร่วนปนทราย มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์/ดินดอนที่มีการจัดการน้ำ มีเนื้อที่ 2,525 ไร่ หรือร้อยละ 5.00 ของพื้นที่ตำบล

5.3) หน่วยแผนที่ดิน Pch-hb,fl-slB : ชุดดินพิชัย ที่มีธาตุเป็นต่างสูงและเป็นดินร่วนละเอียดถึงดินร่วนปนทราย มีความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,090 ไร่ หรือร้อยละ 2.16 ของพื้นที่ตำบล

5.4) หน่วยแผนที่ดิน Pch-hb, gm, fl-sIA/b,* : ชุดดินพิชัยที่มีธาตุเป็นต่างสูง มีจุดประสีเทาและเป็นดินร่วนละเอียดถึงดินร่วนปนทราย มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์/ดินดอนที่มีการจัดการน้ำ มีเนื้อที่ 443 ไร่ หรือร้อยละ 0.88 ของพื้นที่ตำบล

5.5) หน่วยแผนที่ดิน Pch-hb, gm, fl-sIB/b : ชุดดินพิชัยที่มีธาตุเป็นต่างสูง มีจุดประสีเทา และเป็นดินร่วนละเอียดถึงดินร่วนปนทราย มีความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์/ดินดอนที่มีการจัดการน้ำ มีเนื้อที่ 1,763 ไร่ หรือร้อยละ 3.48 ของพื้นที่ตำบล

5.6) หน่วยแผนที่ดิน Pch-md, fl-sIB : ชุดดินพิชัยที่เป็นดินลึกปานกลางและเป็นดินร่วนละเอียดถึงดินร่วนปนทราย มีความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,646 ไร่ หรือร้อยละ 5.24 ของพื้นที่ตำบล

6) ชุดดินสบปราบ (So) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงลูกคลื่นลอนลาด มีการระบายน้ำดี มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 553 ไร่ หรือร้อยละ 1.09 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 2 หน่วยแผนที่ดิน คือ

6.1) หน่วยแผนที่ดิน So-clB : ชุดดินสบปราบ ที่เป็นดินร่วนปนดินเหนียว มีความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 16 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของพื้นที่ตำบล

6.2) หน่วยแผนที่ดิน So-clC : ชุดดินสบปราบ ที่เป็นดินร่วนปนดินเหนียว มีความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 537 ไร่ หรือร้อยละ 1.06 ของพื้นที่ตำบล

7) ชุดดินวังน้ำเขียว (Wk) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงเป็นเนินเขา มีการระบายน้ำดี มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 17,697 ไร่ หรือร้อยละ 35.04 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 2 หน่วยแผนที่ดิน คือ

7.1) หน่วยแผนที่ดิน Wk-gsIC-RC : ชุดดินวังน้ำเขียว มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ กับที่ดินหินพื้นโล่ง มีเนื้อที่ 2,848 ไร่ หรือร้อยละ 5.64 ของพื้นที่ตำบล

7.2) หน่วยแผนที่ดิน Wk-gsID-RC : ชุดดินวังน้ำเขียว มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ กับที่ดินหินพื้นโล่ง มีเนื้อที่ 14,849 ไร่ หรือร้อยละ 29.40 ของพื้นที่ตำบล

8) พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC) มีความลาดชันมากกว่า 35 เปอร์เซ็นต์ สภาพพื้นที่สูงชันถึงสูงชันมากที่สุด มีเนื้อที่ 7,973 ไร่ หรือร้อยละ 15.78 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 2 หน่วยแผนที่ดิน คือ

8.1) หน่วยแผนที่ดิน zES : ผาชัน มีเนื้อที่ 6,558 ไร่ หรือร้อยละ 12.98 ของพื้นที่ตำบล

8.2) หน่วยแผนที่ดิน zSC : พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน มีเนื้อที่ 1,415 ไร่ หรือร้อยละ 2.80 ของพื้นที่ตำบล

9) พื้นที่เบ็ดเตล็ด (Miscellaneous areas) มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 5,711 ไร่ หรือร้อยละ 11.30 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 3 หน่วยแผนที่ดิน คือ

9.1) หน่วยแผนที่ดิน M : พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน มีเนื้อที่ 1,098 ไร่ หรือร้อยละ 2.17 ของพื้นที่ตำบล

9.2) หน่วยแผนที่ดิน U : พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 4,207 ไร่ หรือร้อยละ 8.33 ของพื้นที่ตำบล

9.3) หน่วยแผนที่ดิน W : พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 406 ไร่ หรือร้อยละ 0.80 ของพื้นที่ตำบล

ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-2 ถึง 3-3 และรูปที่ 3-5 ถึง 3-6

ตารางที่ 3-2 หน่วยแผนที่ดิน ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

หน่วยแผนที่ดิน	คำอธิบาย	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
Bag-cA	ชุดดินบ้านกลาง ที่เป็นดินเหนียว มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	1,150	2.28
Bm-br-cA	ชุดดินบ้านหมี่ เป็นดินสีน้ำตาล ที่เป็นดินเหนียว มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	226	0.45
Cd-clB	ชุดดินชัยบาดาล ที่เป็นดินร่วนปนดินเหนียว มีความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	495	0.98
Ksr-slA	ชุดดินโคกสำโรง ที่เป็นดินร่วนปนทราย มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	7,551	14.95
Pch-fl-slB	ชุดดินพิชัย ที่เป็นดินร่วนละเอียดถึงดินร่วนปนทราย มีความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	692	1.37
Pch-gm,fl-slA/b	ชุดดินพิชัยที่มีจุดประสีเทาและดินร่วนละเอียดถึงดินร่วนปนทราย มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์/ดินดอนที่มีการจัดการน้ำ	2,525	5.00
Pch-hb,fl-slB	ชุดดินพิชัยที่มีธาตุเป็นต่างสูงและเป็นดินร่วนละเอียดถึงดินร่วนปนทราย มีความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	1,090	2.16
Pch-hb,gm,fl-slA/b,*	ชุดดินพิชัยที่มีธาตุเป็นต่างสูง มีจุดประสีเทาและเป็นดินร่วนละเอียดถึงดินร่วนปนทราย มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์/ดินดอนที่มีการจัดการน้ำ	443	0.88
Pch-hb,gm,fl-slB/b	ชุดดินพิชัยที่มีธาตุเป็นต่างสูง มีจุดประสีเทาและเป็นดินร่วนละเอียดถึงดินร่วนปนทราย มีความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์/ดินดอนที่มีการจัดการน้ำ	1,763	3.48
Pch-md,fl-slB	ชุดดินพิชัยที่เป็นดินลึกลับปานกลางและเป็นดินร่วนละเอียดถึงดินร่วนปนทราย มีความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	2,646	5.24

แผนการใช้ที่ดินตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

ตารางที่ 3-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่ดิน	คำอธิบาย	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
So-clB	ชุดดินสบปราบ ที่เป็นดินร่วนปนดินเหนียว มีความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	16	0.03
So-clC	ชุดดินสบปราบ ที่เป็นดินร่วนปนดินเหนียว มีความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์	537	1.06
Wk-gslC-RC	ชุดดินวังน้ำเขียว มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ กับที่ดิน หินพื้นโผล่	2,848	5.64
Wk-gslD-RC	ชุดดินวังน้ำเขียว มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ กับ ที่ดินหินพื้นโผล่	14,849	29.40
zES	ผาชัน	6,558	12.98
zSC	พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน	1,415	2.80
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	1,098	2.17
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	4,207	8.33
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	406	0.80
รวมเนื้อที่ทั้งหมด		50,515	100.00

ที่มา: กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน (2562)

ตารางที่ 3-3 สมบัติดิน ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

หน่วยแผนที่ดิน	ความ ลาดชัน (%)	การระบายน้ำ	CEC_top (meq/g)	BS (%)	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ฟอสฟอรัสที่ เป็นประโยชน์ (P_2O_5)	โพแทสเซียมที่ เป็นประโยชน์ (K_2O)	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน	เนื้อที่	
										ไร่	ร้อยละ
Bag-cA	0-2	ดีปานกลาง/ ค่อนข้างเลว	<10	35-75	50-100	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	1,150	2.28
Bm-br-cA	0-2	เลว	>20	35-75	>150	ต่ำมาก	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	226	0.45
Cd-clB	2-5	ดี	>20	>75	50-100	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	ปานกลาง	495	0.98
Ksr-slA	0-2	ค่อนข้างเลว	<10	35-75	>150	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	7,551	14.95
Pch-fl-slB	2-5	ดี	<10	35-75	>150	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	ต่ำ	692	1.37
Pch-gm,fl- slA/b	0-2	ดีปานกลาง/ ค่อนข้างเลว	<10	35-75	>150	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	2,525	5.00
Pch-hb,fl-slB	2-5	ดี	<10	35-75	>150	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	1,090	2.16
Pch-hb,gm,fl- slA/b,*	0-2	ดีปานกลาง/ ค่อนข้างเลว	<10	35-75	>150	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	443	0.88
Pch-hb,gm,fl- slB/b	2-5	ดีปานกลาง/ ค่อนข้างเลว	<10	35-75	>150	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	ต่ำ	1,763	3.48
Pch-md,fl-slB	2-5	ดี	<10	35-75	50-100	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	2,646	5.24
So-clB	2-5	ดี	>20	>75	0-50	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	ปานกลาง	16	0.03

แผนการใช้ที่ดินตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

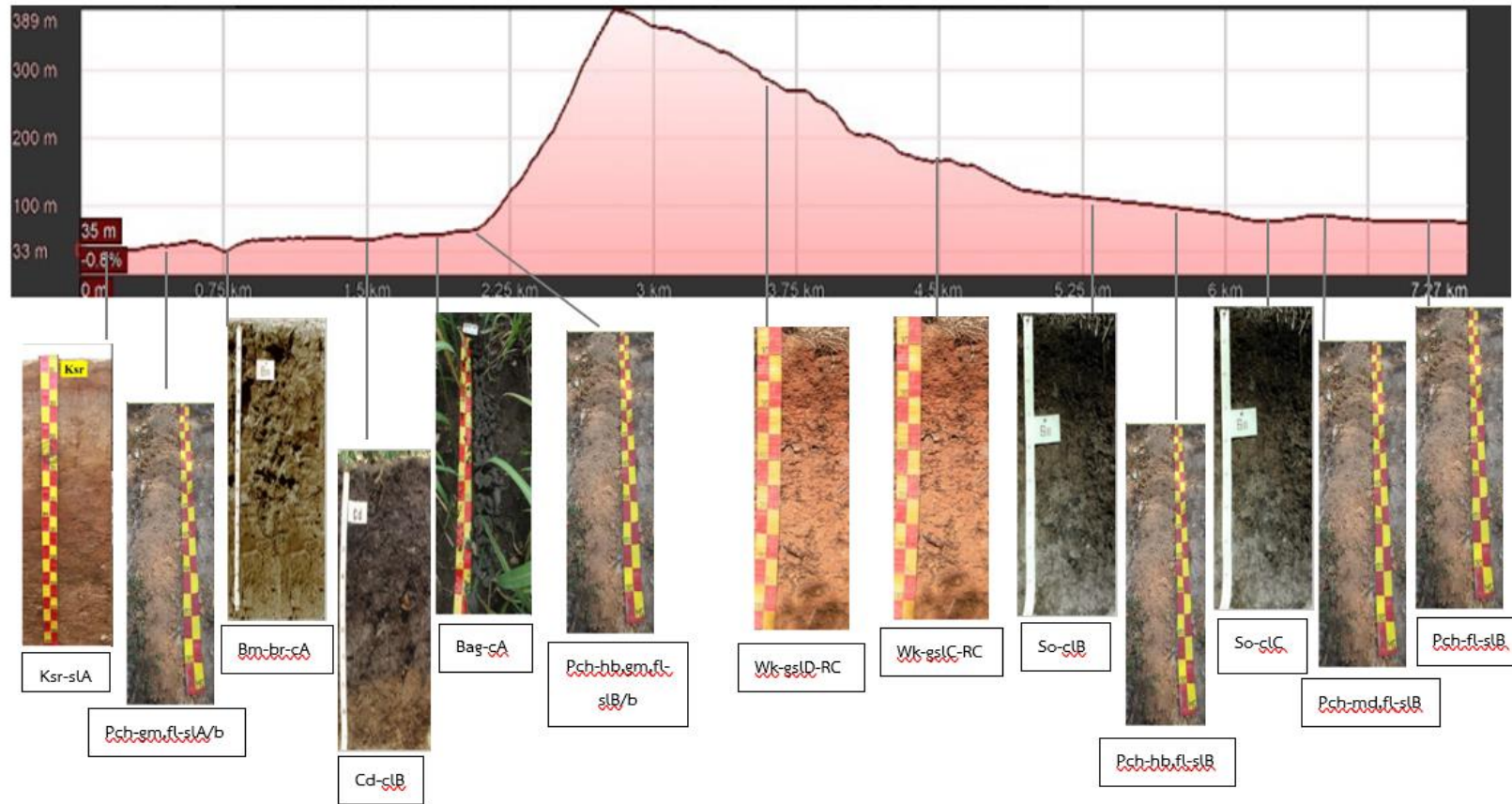
ตารางที่ 3-3 (ต่อ)

หน่วยแผนที่ดิน	ความ	การระบายน้ำ	CEC_top	BS	ความลึก	อินทรีย์วัตถุ	ฟอสฟอรัสที่	โพแทสเซียมที่	ความอุดม	เนื้อที่	
	ลาดชัน									สมบูรณ์	ไร่
	(%)		(meq/g)	(%)	(ซม.)		(P ₂ O ₅)	(K ₂ O)	ของดิน		
So-clC	5-12	ดี	>20	>75	0-50	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ปานกลาง	537	1.06
Wk-gslC-RC	5-12	ดี	<10	<35	0-50	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	2,848	5.64
Wk-gslD-RC	12-20	ดี	<10	<35	0-50	ต่ำมาก	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	14,849	29.40
zES	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6,558	12.98
zSC	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,415	2.80
M	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,098	2.17
U	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4,207	8.33
W	-	-	-	-	-	-	-	-	-	406	0.80
รวมเนื้อที่ทั้งหมด										50,515	100.00

ที่มา: กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน (2562)

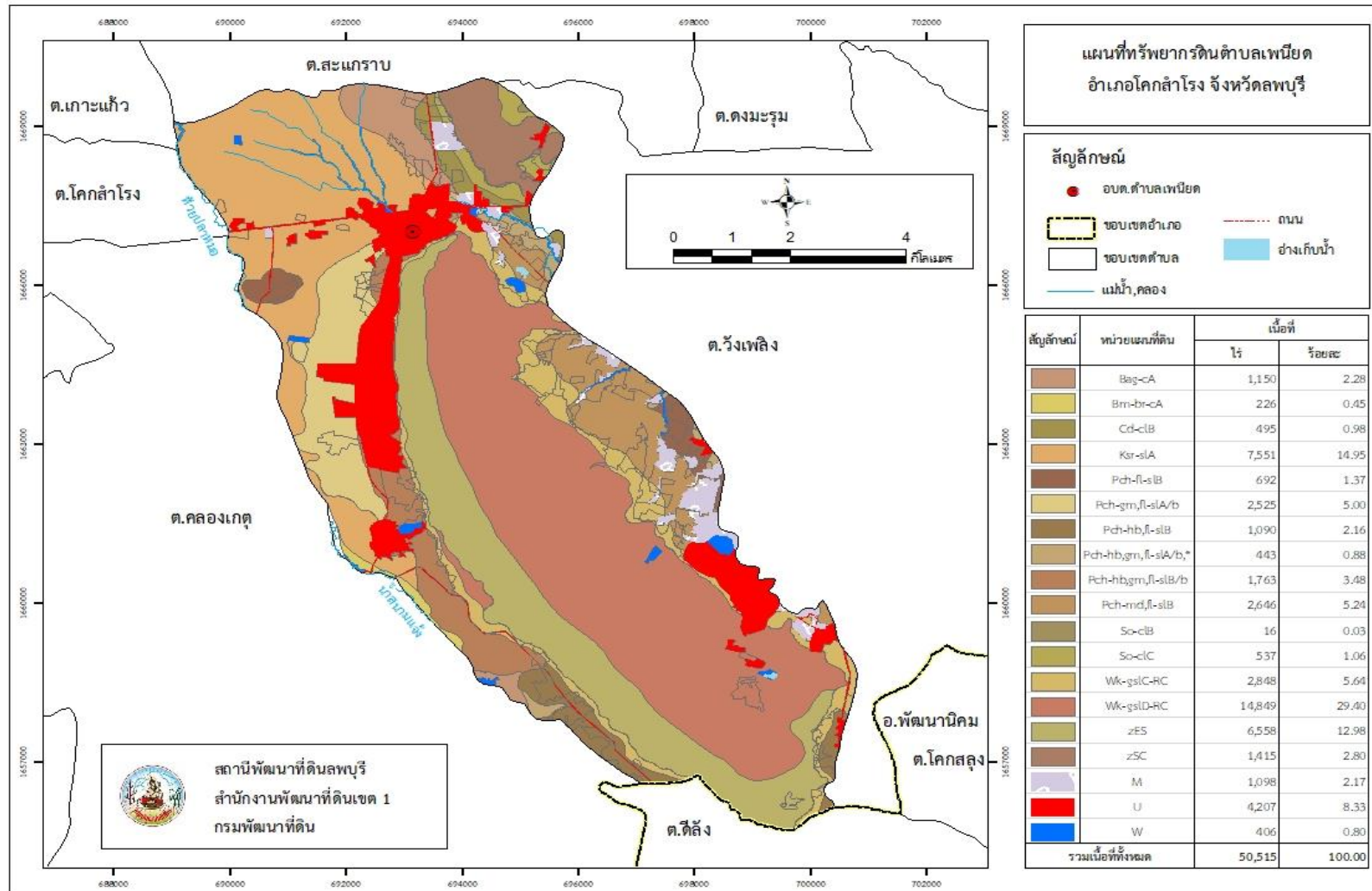
แผนการใช้ที่ดินตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

รูปที่ 3-5 ภูมิประเทศและชุดดิน ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

แผนการใช้ที่ดินตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

รูปที่ 3-6 ทรัพยากรดิน ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

3.3.2 การชะล้างพังทลายของดิน

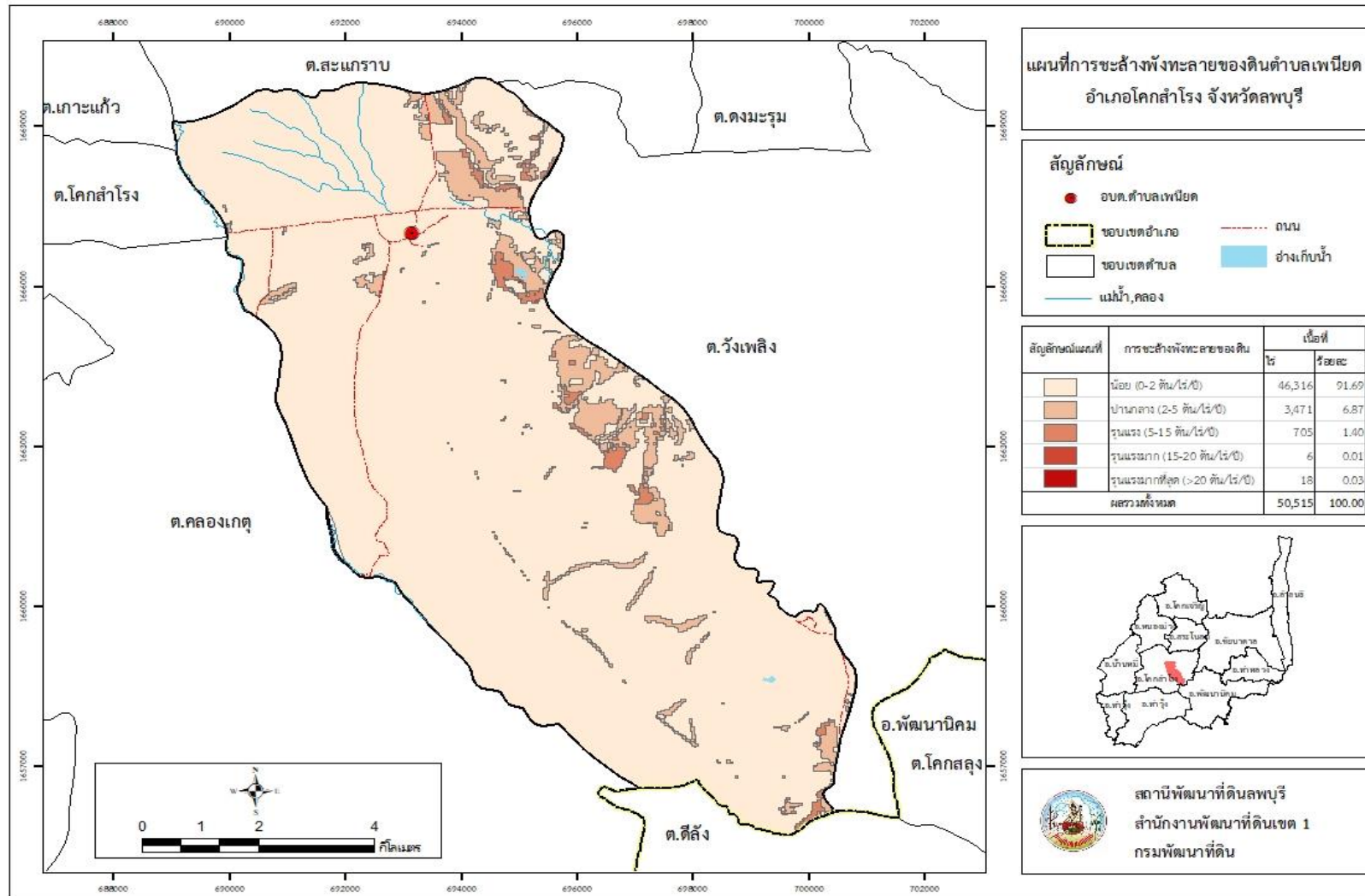
จากการประเมินการชะล้างพังทลายของดินโดยใช้สมการการสูญเสียดินสากล (Universal Soil Loss Equation; USLE) ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี มีการชะล้างพังทลายของดิน ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-4 และรูปที่ 3-7

ตารางที่ 3-4 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

การชะล้างพังทลายของดิน	การสูญเสียดิน (ตัน/ปี)	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
น้อย (0-2 ตัน/ไร่/ปี)	-	46,316	91.69
ปานกลาง (2-5 ตัน/ไร่/ปี)	6,942	3,471	6.87
รุนแรง (5-15 ตัน/ไร่/ปี)	3,526	705	1.40
รุนแรงมาก (15-20 ตัน/ไร่/ปี)	85	6	0.01
รุนแรงมากที่สุด (>20 ตัน/ไร่/ปี)	350	18	0.03
ผลรวมทั้งหมด	10,903	50,515	100.00

แผนการใช้ที่ดินตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

รูปที่ 3-7 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1. หลักการ

กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยหลัก 3 ประการ คือ

- 1) พื้นที่ (Area)
- 2) หน้าที่ขององค์กร หรือภารกิจ (Function)
- 3) ความร่วมมือ (Participation)

การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีสาระสำคัญที่จำเป็นในการจัดทำโครงการ
เช่น

- 1) สภาพปัญหาของชุมชนหรือเกษตรกร
- 2) ความต้องการของชุมชน
- 3) โครงการที่จะแก้ไขปัญหาที่เป็นไปตามความต้องการของประชาชน
- 4) พื้นที่ที่จะดำเนินโครงการ

ทั้งนี้ ผู้ที่จำเป็นต้องเข้าร่วมกระบวนการ คือ เกษตรกรในพื้นที่ตำบล ผู้แทนองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน และกำนัน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในกรณีของแผนการใช้ที่ดินตำบลนั้น การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนจะมีสาระสำคัญ
ของชุมชนในภาพรวม และเกษตรกรแต่ละราย เช่น

- 1) ปัญหาทรัพยากรดิน
- 2) ปัญหาการประกอบอาชีพ
- 3) ความต้องการของชุมชนหรือเกษตรกรแต่ละราย
- 4) แผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ในปัจจุบัน

จากสาระสำคัญใน 4 ประการ ดังกล่าว แผนการใช้ที่ดินตำบลจะต้องจัดทำขึ้นโดยมี “กิจกรรม
ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน หรือเกษตรกรแต่ละราย รวมทั้งตอบสนองต่อแผนงานขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น” ตรงตามอำนาจหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน และโดยความร่วมมือของส่วนราชการ
ต่างๆ

4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ปี 2564 เนื่องจากมีสถานการณ์โรคโควิด 19 สถานีพัฒนาที่ดินลพบุรี จึงได้จัดทำแบบสอบถามทางออนไลน์ทั้งเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.2.1 ปัญหาหลักของตำบลเพนียด คือ

- 1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 2) ขาดแคลนน้ำ
- 3) ด้านปัจจัยการผลิต
- 4) โรคและแมลงศัตรูพืช
- 5) เทคโนโลยีการเกษตร/การเพิ่มมูลค่าผลผลิต
- 6) แรงงานภาคการเกษตร

4.2.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และองค์การบริหารส่วนตำบลเพนียด มีความต้องการ 6 ประการ คือ

- 1) แก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน
- 2) แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ
- 3) ด้านปัจจัยการผลิต
- 4) โรคและแมลงศัตรูพืช
- 5) เทคโนโลยีการเกษตร/การเพิ่มมูลค่าผลผลิต
- 6) แรงงานภาคการเกษตร

1) กรณีการแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดินนั้น การชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่มีรายละเอียดดังนี้

น้อย	เนื้อที่ 46,316 ไร่ (91.69%)
ปานกลาง	เนื้อที่ 3,471 ไร่ (6.87%)
รุนแรง	เนื้อที่ 705 ไร่ (1.40%)
รุนแรงมาก	เนื้อที่ 6 ไร่ (0.01%)
รุนแรงมากที่สุด	เนื้อที่ 18 ไร่ (0.03%)

เพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดินดังกล่าว มีความจำเป็นต้องจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

ในส่วนของความอุดมสมบูรณ์ของดินนั้น มีความอุดมสมบูรณ์ของดินตามธรรมชาติและอินทรีย์วัตถุในระดับต่ำถึงต่ำมาก การระบายน้ำ ดี การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน ซ้ำมีปัญหาน้ำท่วมขังในฤดูฝนหรือฤดูน้ำหลาก ฤดูแล้งหรือฝนทิ้งช่วงนานๆ ดินจะแห้งและแข็ง แตกกระแวงเป็นร่องลึก การใช้

ที่ดินทำนาปีและนาปรัง โดยขาดการปรับปรุงบำรุงดิน อาจจะทำให้ดินเสื่อมโทรม ปริมาณธาตุอาหารพืชหรือความสามารถในการดูดซับธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืชลดลง เนื้อดินเหนียวจัด เมื่อแห้งจะแข็ง ยากต่อการไถพรวน และแตกกระแหง ทำให้รากพืชเสียหาย ดินเปียกจะเหนียวจัด ยากต่อการไถพรวน ควรมีมาตรการในการปรับปรุงโครงสร้างของดินโดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เช่น การไถกลบเศษพืช การใช้ ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ไถพรวนในขณะที่ดินมีความชื้นพอเหมาะ ไม่แห้งและเปียกเกินไป จัดหาแหล่งน้ำสำรองไว้ใช้เมื่อฝนทิ้งช่วง เพื่อป้องกันไม่ให้ดินแตกกระแหง และทำลายระบบรากของพืช

นอกจากข้อจำกัดหรือปัญหาของทรัพยากรดินที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น ปริมาณอินทรีย์วัตถุ น้ำท่วมขังหรือน้ำไหลบ่าท่วมฉับพลันแล้ว ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรดินยังเกิดจากการใช้ที่ดินแบบเข้มข้น เกษตรกรมุ่งเน้นการใช้ปุ๋ยเคมีเพื่อเพิ่มผลผลิตเป็นสำคัญ และใช้ปุ๋ยเคมีที่ไม่สอดคล้องกับปริมาณธาตุอาหารพืชที่มีอยู่ในดิน ฉีดพ่นสารเคมีในการกำจัดวัชพืช และปราบศัตรูพืชทั้งโรคและแมลง ขาดการปรับปรุงบำรุงดินและจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำที่ถูกต้องเหมาะสมในการทำเกษตรกรรม เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวควรกำหนดมาตรการในการจัดการปรับปรุงบำรุงดินให้สามารถใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมได้ยั่งยืนต่อไป

2) กรณีการแก้ไขปัญหาคาดแคลนน้ำ

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะแก้ไขปัญหาคาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรที่ได้ดำเนินการในพื้นที่ตำบลเพนียด คือ บ่อน้ำในไร่นา ขนาด 1,260 ลูกบาศก์เมตร

อนึ่ง บ่อน้ำในไร่นา มิได้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อนำมาทำนา แต่จะเป็นการเสริมในช่วงที่ขาดแคลนเท่านั้น จากการตรวจสอบบ่อน้ำในไร่นาที่มีอยู่ในปัจจุบัน มีจำนวน 41 บ่อ (ตารางที่ 4-1 และรูปที่ 4-1) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะลงในเขตการใช้ที่ดิน ซึ่งจะมีทั้งที่นาข้าวและที่ปลูกพืชไร่ อาจจะเป็นบ่อน้ำในไร่นาเพิ่มเติม หรือขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่

จากการร้องขอของเกษตรกรให้นำน้ำใต้ดินมาใช้นั้น กรมพัฒนาที่ดินจะประสานกับส่วนราชการที่รับผิดชอบโดยตรง คือ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

การที่พื้นที่การเกษตรขาดความชื้นในดินเร็วกว่าปกติหลังฝนทิ้งช่วงนั้น สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่ง คือขาดอินทรีย์วัตถุในดินที่จะช่วยอุ้มน้ำไว้เพื่อการเติบโตของพืช

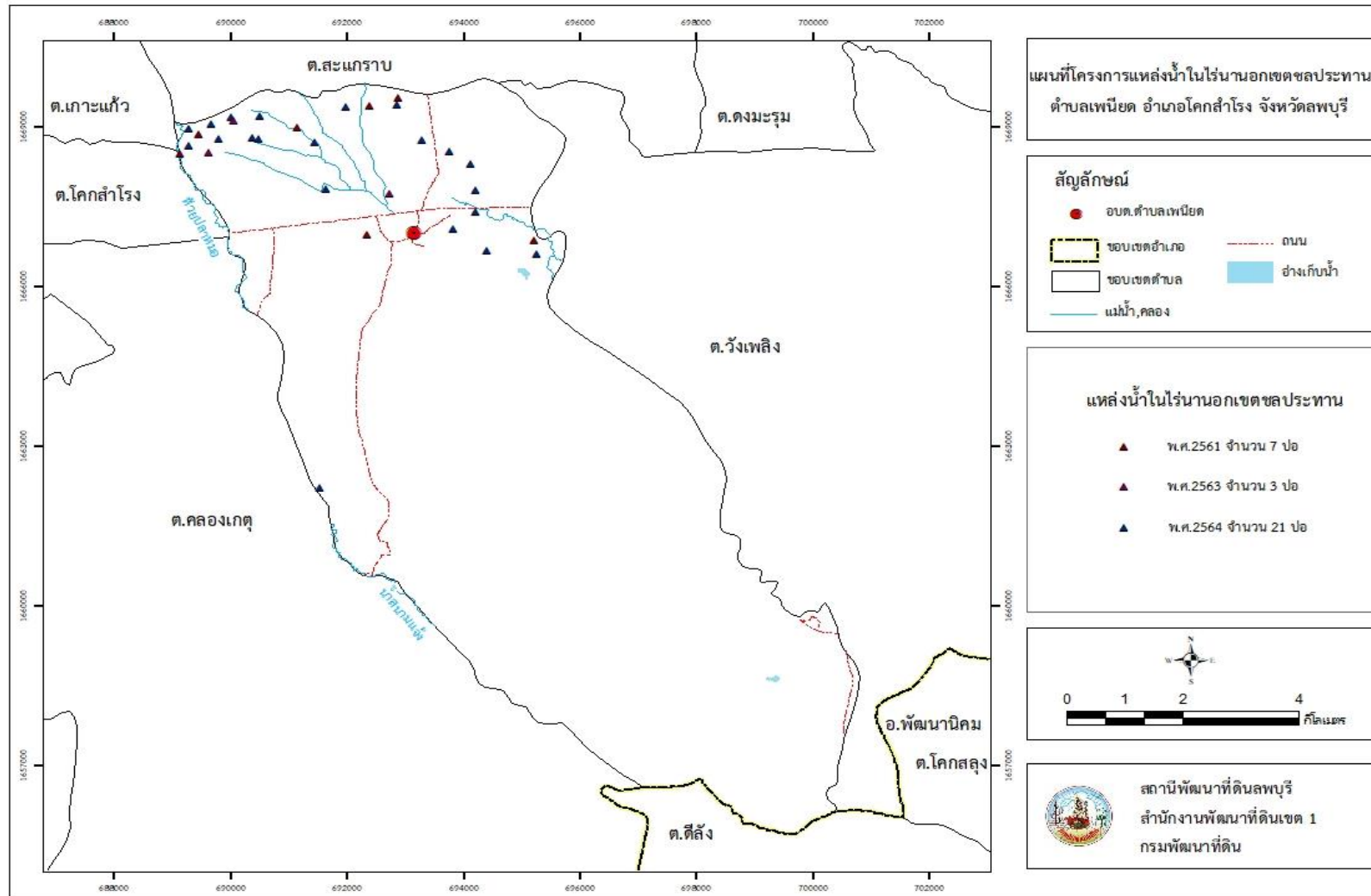

ตารางที่ 4-1 แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

ปี พ.ศ.	จำนวน (บ่อ)
2557	-
2558	-
2559	-
2560	-
2561	7
2562	-
2563	3
2564	21

แผนการใช้ที่ดินตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

รูปที่ 4-1 โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

3) ด้านปัจจัยการผลิต

ต้นทุนการผลิตสูง เนื่องจากปุ๋ยเคมี ยากำจัดวัชพืชและแมลง มีราคาสูง ต้องการลดต้นทุนการผลิต แนะนำให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมี ส่งคืนวิเคราะห์ห้องปฏิบัติการ เพื่อรู้ถึงปริมาณธาตุอาหารที่พืชแต่ละชนิดต้องการและใส่ได้ถูกต้อง ไม่สิ้นเปลือง

4) โรคและแมลงศัตรูพืช

แมลงศัตรูพืช ที่พบในพื้นที่ ได้แก่ เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลในพื้นที่ปลูกข้าว ไรแดง แมลงหิวข้าว โรคใบด่างมันสำปะหลัง ในพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง แนะนำให้ปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อกำจัดวงจรชีวิตแมลงศัตรูพืช

5) เทคโนโลยีการเกษตร/การเพิ่มมูลค่าผลผลิต

จากกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน และสัมภาษณ์เกษตรกร ผู้นำหมู่บ้าน พบว่า ในพื้นที่ตำบลเกษตรกรมีการพึ่งพาเทคโนโลยีและปัจจัยการผลิต ได้แก่ อัตราค่าจ้างเครื่องจักรที่มีราคาสูง (ค่าไถ ค่าใส่ปุ๋ย ค่าพ่นสารเคมี ค่าจ้างเก็บเกี่ยว ค่าขนย้าย) ราคาปุ๋ยเคมีสูง ราคาสารเคมีสูงทำให้ต้นทุนการผลิตสูง

6) แรงงานภาคการเกษตร

ขาดแคลนแรงงานภาคการเกษตร แรงงานในพื้นที่มีอายุมาก จึงส่งผลกระทบการใช้เครื่องจักร จึงทำให้อัตราค่าจ้างเครื่องจักรที่มีราคาสูง (ค่าไถ ค่าใส่ปุ๋ย ค่าพ่นสารเคมี ค่าจ้างเก็บเกี่ยว ค่าขนย้าย) ตามไปด้วย

ผลจากการจัดทำกรมีส่วนร่วมนของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 6 ประการ คือ

- 1.1) ดินเสื่อมโทรม
- 1.2) น้ำขาดแคลน
- 1.3) ด้านปัจจัยการผลิต
- 1.4) โรคและแมลงศัตรูพืช
- 1.5) เทคโนโลยีการเกษตร/การเพิ่มมูลค่าผลผลิต
- 1.6) แรงงานภาคการเกษตร

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 6 ประการ คือ

- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 2.2) จัดหาแหล่งน้ำ
- 2.3) ความต้องการน้ำเพื่อการเกษตร
- 2.4) ใช้ปุ๋ยเคมีมากขึ้น

2.5) ไม่มีแรงงาน

2.6) ปลุกพืชชำตลอด(ไม่ปลุกพืชหมุนเวียน)

3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 6 ประการ คือ

3.1) ความเสื่อมโทรมของดินทางกายภาพ/เคมี/ชีวภาพ

3.2) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร

3.3) พื้นที่ป่าไม้ลดลง

3.4) มีหนี้สินจากการลงทุนภาคเกษตร

3.5) รายได้จากภาคเกษตรลดลง

3.6) ผลผลิตพืชต่ำ

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 4 ประการ คือ

4.1) แหล่งน้ำที่มีอยู่ตื้นเขินจากตะกอน

4.2) ผลผลิตพืชต่ำ ลงทุนสูง

4.3) รายได้น้อย ไม่เพียงพอต่อการครองชีพ

4.4) มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

5.1) บ่อน้ำในไร่นา

5.2) การปรับปรุงบำรุงดิน /ลดการเผา

5.3) จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

5.4) ถ่ายทอดความรู้การทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ

5.5) ปลุกหญ้าแฝก ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน รักษาความชื้นและกักเก็บน้ำ

5.6) เกษตรผสมผสาน

5.7) จัดรูปแปลงนา

5.8) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด

5.9) ขุดลอกลำน้ำ/คลองส่งน้ำ/แหล่งน้ำ

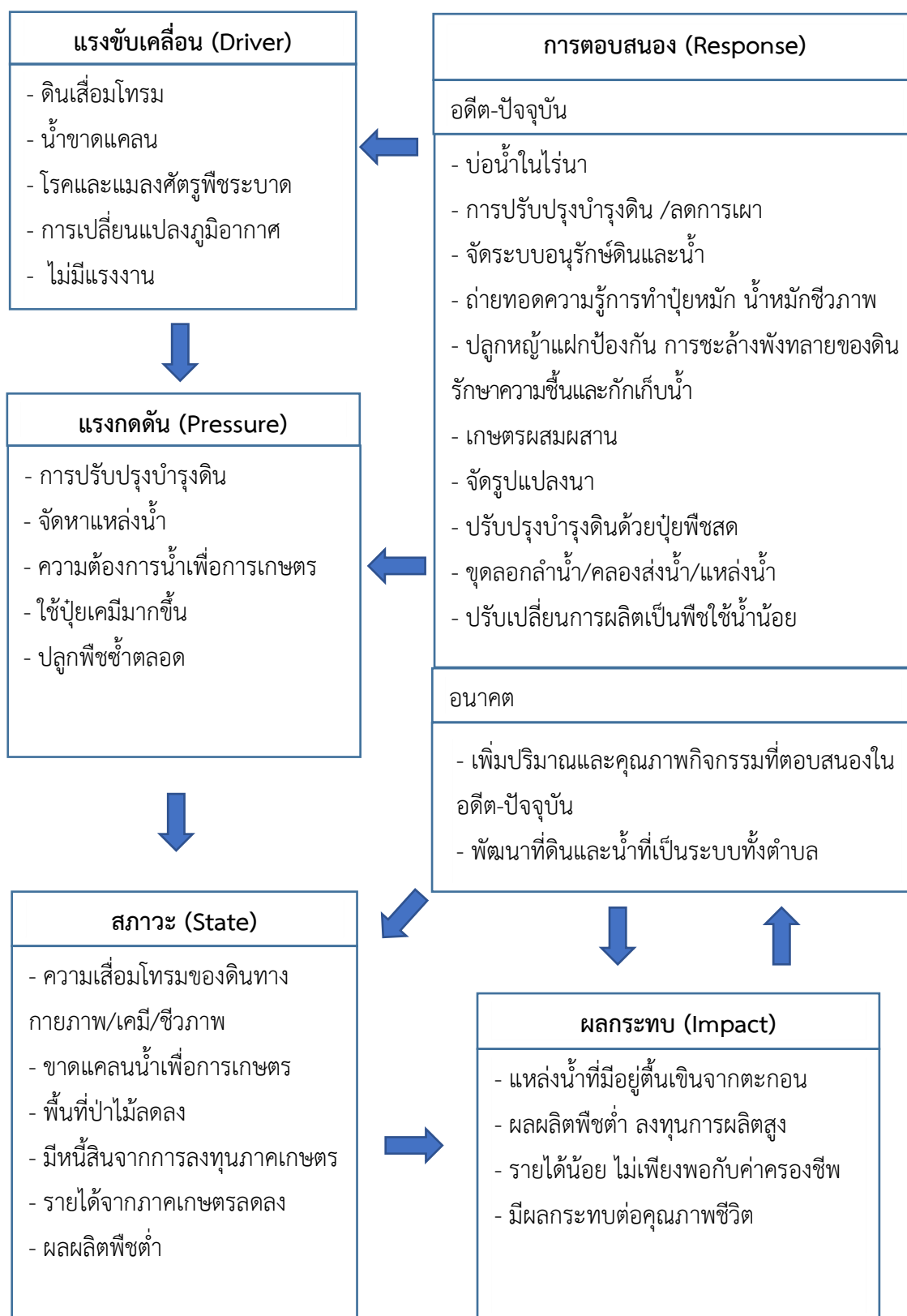
5.10) ปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชใช้น้ำน้อย

อนาคต

5.11) เพิ่มปริมาณและคุณภาพกิจกรรมที่ตอบสนองในอดีต-ปัจจุบัน

5.12) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล

ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-2

รูปที่ 4-2 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

1) ข้าวนาปี เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีในช่วงฤดูฝน โดยปลูกระหว่างเดือนมิถุนายนถึงกรกฎาคม และจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม พันธุ์ข้าวที่ปลูก ได้แก่ ข้าวเจ้าพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105

2) มันสำปะหลัง เกษตรกรจะปลูกมันสำปะหลัง โดยใช้น้ำหยดตลอดทั้งปี

3) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรจะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในช่วงฤดูฝน โดยปลูกตั้งแต่เดือนพฤษภาคม และจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนกันยายนถึงตุลาคม

เดือน ชนิดพืช	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
	1.ข้าว						ข้าวนาปี					
2.มันสำปะหลัง	มันสำปะหลัง											
3.ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์						ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์						

รูปที่ 4-3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 ทรัพยากรดิน

จากการสำรวจทรัพยากรดินแผนการใช้ที่ดินตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี โดยกองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน พบว่า มีดิน 14 หน่วยเขตดิน โดยมีการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังรายละเอียดในตารางที่ 5-1

5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน

ประเภทการใช้ที่ดิน ประกอบด้วย พืชเศรษฐกิจหลัก หรือพืชอัตลักษณ์ (Signature crops) ที่ปลูกอยู่ในปัจจุบันของแผนการใช้ที่ดินตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี มี 9 ชนิด ได้แก่ ข้าว อ้อยโรงงาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง ยูคาลิปตัส มะม่วง มะพร้าว กล้าย ขมิ้น

5.3 การประเมินคุณภาพที่ดิน

จากการใช้คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลและระดับจังหวัด (ศันสนีย์ อรัญวาสน์ และคำรณ ไทรพิง, 2562) ประเมินคุณภาพที่ดิน ได้จำแนกชั้นความเหมาะสมทางกายภาพและข้อจำกัดของประเภทการใช้ที่ดิน ดังนี้

ข้าว

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความต้องการน้ำในช่วงการเจริญเติบโตของพืช (m) ความลึกของดิน (r) สภาพการระบายน้ำของดิน (o) ปฏิกริยาดิน (z) ความเสียหายจากการกัดกร่อนของดิน (e) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) และความอุดมสมบูรณ์ของดิน (s) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ksr-sIA Pch-hb, gm, fl-sIA/b,* และ Pch-hb, gm, fl-sIB/b

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ สภาพการระบายน้ำของดิน (o) ความลึกของดิน (r) ปฏิกริยาดิน (z) และความต้องการน้ำในช่วงการเจริญเติบโตของพืช (m) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bag-cA Bm-br-cA Cd-clB Pch-fl-sIB Pch-gm, fl-sIA/b Pch-hb, fl-sIB และ Pch-md, fl-sIB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (r) และความเสียหายจากการกัดกร่อนของดิน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน So-clB So-clC Wk-gslC-RC และ Wk-gslD-RC

อ้อยโรงงาน

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ สภาพการระบายน้ำของดิน (o) และความต้องการน้ำในช่วงการเจริญเติบโตของพืช (m) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bag-cA Bm-br-cA Ksr-slA Pch-fl-slB Pch-gm,fl-slA/b Pch-hb,fl-slB Pch-hb,gm,fl-slA/b,* Pch-hb,gm,fl-slB/b และ Pch-md,fl-slB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (r) และปฏิกิริยาดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cd-clB So-clB So-clC Wk-gslC-RC และ Wk-gslD-RC

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความลึกของดิน (r) ด้านการระบายน้ำ (o) ความจุในการดูดยึดธาตุอาหาร (n) และปฏิกิริยาดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bag-cA Pch-fl-slB Pch-gm,fl-slA/b Pch-hb,fl-slB Pch-hb,gm,fl-slA/b,* Pch-hb,gm,fl-slB/b และ Pch-md,fl-slB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ สภาพการระบายน้ำของดิน (o) ความเสียหายจากการกัดกร่อนของดิน (e) ความลึกของดิน (r) และปฏิกิริยาดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cd-clB Ksr-slA So-clB So-clC Wk-gslC-RC และ Wk-gslD-RC

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bm-br-cA

มันสำปะหลัง

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความต้องการน้ำ ในช่วงการเจริญเติบโตของพืช (m) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) และปฏิกริยาดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Pch-hb,fl-sLB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความลึกของดิน (r) ความเสียหายจากการกัดกร่อนของดิน (e) และปฏิกริยาดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cd-clB Pch-fl-sLB Pch-md,fl-sLB So-clB So-clC Wk-gslC-RC และ Wk-gslD-RC

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bag-cA Bm-br-cA Ksr-sLA Pch-gm,fl-sLA/b Pch-hb,gm,fl-sLA/b,* และ Pch-hb,gm,fl-sLB/b

ยูคาลิปตัส

ชั้นที่มีความเหมาะสมมาก (S1)

ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ksr-sLA และ Pch-hb,fl-sLB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความลึกของดิน (r) และด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bag-cA Pch-fl-sLB Pch-gm,fl-sLA/b Pch-hb,gm,fl-sLA/b,* Pch-hb,gm,fl-sLB/b และ Pch-md,fl-sLB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความลึกของดิน (r) และด้านการระบายน้ำ (o) และปฏิกริยาดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bm-br-cA Cd-clB So-clB So-clC Wk-gslC-RC และ Wk-gslD-RC

มะม่วง

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ สภาพการระบายน้ำของดิน (o) ความลึกของดิน (r) และความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bag-cA Ksr-sLA Pch-fl-sLB Pch-gm,fl-sLA/b Pch-hb,fl-sLB Pch-hb,gm,fl-sLA/b,* Pch-hb,gm,fl-sLB/b และ Pch-md,fl-sLB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความลึกของดิน (r) และด้านการระบายน้ำ (o) และปฏิกิริยาดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bm-br-cA Cd-clB So-clB So-clC Wk-gslC-RC และ Wk-gslD-RC

มะพร้าว

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความต้องการน้ำ ในช่วงการเจริญเติบโตของพืช (m) ความลึกของดิน (r) และการระบายน้ำ (o) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bag-cA Cd-clB Ksr-sIA Pch-fl-sIB Pch-gm,fl-sIA/b Pch-hb,fl-sIB Pch-hb,gm,fl-sIA/b,* Pch-hb,gm,fl-sIB/b และ Pch-md,fl-sIB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และความลึกของดิน (r) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bm-br-cA So-clB So-clC Wk-gslC-RC และ Wk-gslD-RC

กล้วย

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความต้องการน้ำ ในช่วงการเจริญเติบโตของพืช (m) การระบายน้ำ (o) และค่าการนำไฟฟ้าของดิน (x) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ksr-sIA Pch-hb,fl-sIB Pch-hb,gm,fl-sIA/b,* และ Pch-hb,gm,fl-sIB/b

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความลึกของดิน (r) การระบายน้ำ (o) และปฏิกิริยาดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bag-cA Bm-br-cA Cd-clB Pch-fl-sIB Pch-gm,fl-sIA/b และ Pch-md,fl-sIB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความลึกของดิน (r) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน So-clB So-clC Wk-gslC-RC และ Wk-gslD-RC

ขมิ้น

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความต้องการน้ำ ในช่วงการเจริญเติบโตของพืช (m) ความลึกของดิน (r) การระบายน้ำ (o) และปฏิกิริยาดิน (z) ได้แก่

หน่วยแผนที่ดิน Bag-cA Ksr-s1A Pch-fl-s1B Pch-gm,fl-s1A/b Pch-hb,fl-s1B Pch-hb,gm,fl-s1A/b,*
Pch-hb,gm,fl-s1B/b Pch-md,fl-s1B So-clB So-clC Wk-gslC-RC และ Wk-gslD-RC

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ การระบายน้ำ (o)
และปฏิกิริยาดิน (z) Bm-br-cA และ Cd-clB

ตารางที่ 5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดิน ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

หน่วยแผนที่ดิน	ข้าว	อ้อยโรงงาน	มันสำปะหลัง	ยูคาลิปตัส	มะม่วง	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	มะพร้าว	กล้วย	ขม้น
Bag-cA	S3rz	S3m	N	S3or	S3or	S2orn	S3mor	S3r	S3mo
Bm-br-cA	S3z	S3mo	N	N	N	N	N	S3o	N
Cd-clB	S3orz	N	S3z	N	N	S3z	S3mo	S3oz	N
Ksr-slA	S2m	S3m	N	S1	S3o	S3o	S3mo	S2mox	S3mo
Pch-fl-slB	S3z	S3m	S3z	S3o	S3n	S2ozn	S3m	S3z	S3mz
Pch-gm,fl-slA/b	S3z	S3m	N	S3o	S3o	S2ozn	S3mo	S3z	S3moz
Pch-hb,fl-slB	S3o	S3m	S2mzn	S1	S3n	S2on	S3m	S2mx	S3m
Pch-hb,gm,fl-slA/b,*	S2mn	S3m	N	S3o	S3on	S2on	S3mo	S2mox	S3mo
Pch-hb,gm,fl-slB/b	S2mne	S3m	N	S3o	S3on	S2on	S3mo	S2mox	S3mo
Pch-md,fl-slB	S3or	S3m	S3z	S3r	S3rn	S2on	S3mo	S3r	S3m
So-clB	N	N	S3r	N	N	S3r	N	N	S3mr
So-clC	N	N	S3r	N	N	S3r	N	N	S3mr
Wk-gslC-RC	N	N	S3rz	N	N	S3r	N	N	S3mrz
Wk-gslD-RC	N	N	S3rze	N	N	S3re	N	N	S3mrz

หมายเหตุ: 1) สมบัติดินจากตารางที่ 3-3

2) ข้อกำหนดในการประเมินคุณภาพที่ดิน: ชั้นที่มีความเหมาะสมดี (S1) ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

o = การระบายน้ำ m = ความต้องการน้ำในช่วงการเจริญเติบโตของพืช s = ความอุดมสมบูรณ์ของดิน r = ความลึกของดิน

x = ค่าการนำไฟฟ้าของดิน z = ปฏิกริยาดิน e = ความเสียหายจากการกัดกร่อนของดิน n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 ปรัชญาในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล

ในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลฉบับนี้ได้ใช้ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”¹ เป็นหลัก โดยมีรายละเอียดดังนี้

“เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี”

¹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550: 6-7) ได้หมายเหตุว่า “ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในวโรกาสต่างๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปใช้และเผยแพร่ได้ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2542 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนโดยทั่วไป

6.2 นโยบายแห่งรัฐในการกำหนดแผนการใช้ที่ดิน

ตารางที่ 6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน ตำบลเพนียด อำเภอเมืองโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

ลำดับที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
1	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ²	มาตรา 72 (1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยเหมาะสมกับสภาพของพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน
2	ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ³	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
3	คำแถลงนโยบายของ คณะรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันที่ 25 กรกฎาคม 2562	นโยบายหลัก 5. การพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย 5.3 พัฒนาภาคเกษตร 5.3.2 ลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตที่เหมาะสมและไม่ก่อให้เกิดภาระทางการเงินการคลังของภาครัฐ 5.3.4 ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร 5.3.5 ดูแลเกษตรกรผู้มีรายได้น้อยให้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ในที่ดินทำกิน แหล่งเงินทุน โครงสร้างพื้นฐาน และปัจจัยการผลิตต่างๆ 10. การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน 10.2 ปรับปรุงระบบที่ดินทำกินและลดความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองที่ดิน 10.3 ส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ แหล่งน้ำชุมชน และทะเล นโยบายเร่งด่วน 4. การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม

² ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอน 40 ก หน้า 18 ลงวันที่ 6 เมษายน 2560

³ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอน 82 ก หน้า 8 วันที่ 13 ตุลาคม 2561

ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

ลำดับที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
4	แผนการปฏิรูประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ⁴	ประเด็นย่อยที่ 2.1 จัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้ สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศประเด็นย่อยที่ 2.2 ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ ที่ดินให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
5	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)	ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้ อย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนา อย่างยั่งยืน
6	นโยบายและแผนการบริหาร จัดการที่ดินและทรัพยากรดิน ของประเทศ (พ.ศ. 2560- 2579)	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการใช้ที่ดินและทรัพยากรดินเพื่อให้เกิดประโยชน์ สูงสุด ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน
7	แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาค กลางตอนบน 2	ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาการตลาด ระบบ Logistics และการ ผลิตอาหารปลอดภัย ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างมูลค่าเพิ่มทางการท่องเที่ยวจาก ฐานความรู้ทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 บริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ
8	แผนพัฒนาจังหวัดลพบุรี (พ.ศ.2561-2564)	ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างมูลค่าเพิ่มด้านอาหารปลอดภัย
9	แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี (พ.ศ. 2561-2564)	ยุทธศาสตร์ที่ 3.พัฒนาการจัดระบบการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ยุทธศาสตร์ที่ 4.ส่งเสริมความเข้มแข็งของระบบเศรษฐกิจของชุมชน
10	ยุทธศาสตร์การพัฒนางองค์การ บริหารส่วนตำบลเพนียด	ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม

⁴ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอน 24 ก หน้า 98. 102-103 ลงวันที่ 6 เมษายน 2561 (เล่มที่ 4)

6.3 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน

การวางแผนการใช้ที่ดินเป็นกระบวนการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ตัดสินใจในการกำหนดรูปแบบหรือกิจกรรมการใช้ที่ดินที่เหมาะสมไว้ล่วงหน้า โดยมีพื้นฐานจากศักยภาพการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรดินตามธรรมชาติ สภาพเศรษฐกิจและสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีการใช้ที่ดิน อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด การวางแผนการใช้ที่ดินมิได้สิ้นสุดลงในขั้นตอนการตัดสินใจ ว่าที่ดินจะทำอะไรดีที่สุด แต่จะต้องรวมถึงการจัดทำมาตรการทุกด้านในการใช้ที่ดินเพื่อให้บรรลุถึงความต้องการใช้ที่ดินนั้น จำเป็นต้องระบุถึงมาตรการ กิจกรรม โครงการ แผนงาน และนโยบายที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งจะช่วยให้บรรลุถึงความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล เป็นการวิเคราะห์และประเมินข้อมูลด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ตลอดจนสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อกำหนดการใช้พื้นที่อย่างเป็นระบบ เป็นการตัดสินใจในการใช้พื้นที่ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และตรงตามความต้องการของชุมชน โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการเพื่อให้เป็นที่ยอมรับ โดยมีความมุ่งหมายให้การใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นนั้นตอบสนองความต้องการของชุมชนมากที่สุด การกำหนดเขตการใช้ที่ดินตำบลเพนียดใช้ยุทธศาสตร์จังหวัดลพบุรี พ.ศ. 2563 เป็นแนวทาง ซึ่งยุทธศาสตร์จังหวัดลพบุรี พ.ศ. 2563 ได้เชื่อมโยง กับนโยบายรัฐบาล แผนบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนปฏิรูปประเทศ รวมทั้งแผนพัฒนา ราชสาขาต่างๆ หรือแผนเฉพาะด้าน เช่น แผนพัฒนาการเกษตร แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

6.4 เขตการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ทรัพยากรธรรมชาติ ด้านทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ สภาพแวดล้อมของพื้นที่และภูมิอากาศ ตลอดจนนโยบายและยุทธศาสตร์ของจังหวัดร่วมกับปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นหรือตำบล สามารถกำหนดเขตการใช้ที่ดินให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและยั่งยืนโดยยึดแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

แผนการใช้ที่ดินตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี ได้กำหนดออกเป็น 7 เขต ได้แก่ เขตพื้นที่ป่าไม้ เขตพื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตอุตสาหกรรม พื้นที่แหล่งน้ำ เขตพื้นที่เฉพาะ และเขตพื้นที่อื่นๆ(ทุ่งหญ้า/ไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ)

รายละเอียดดังตารางที่ 6-2 และรูปที่ 6-1

ตารางที่ 6-2 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1. เขตพื้นที่ป่าไม้	21,258	42.08
2. เขตพื้นที่เกษตรกรรม	18,047	35.73
2.1 เขตทำนา	13,310	26.35
1. เขตทำนาพื้นที่ลุ่ม	8,610	17.04
2. เขตทำนาพื้นที่ดอน	4,700	9.31
2.2 เขตปลูกพืชไร่	3,603	7.13
1. เขตปลูกอ้อย	224	0.44
2. เขตปลูกมันสำปะหลัง	3,379	6.69
2.3 เขตปลูกไม้ผล	46	0.09
1. เขตปลูกไม้ผลผสม	46	0.09
2.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น	1,031	2.04
1. เขตปลูกยางพารา	17	0.03
2. เขตปลูกปาล์มน้ำมัน	10	0.02
3. เขตปลูกยูคาลิปตัส	902	1.79
4. เขตปลูกไม้ยืนต้นผสม	102	0.20
2.5 เขตปลูกพืชสวน	39	0.08
2.6 เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	18	0.04
3. เขตพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	3,998	7.91

ตารางที่ 6-2 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
4. เขตอุตสาหกรรม	209	0.42
5. เขตแหล่งน้ำ	406	0.80
6. เขตพื้นที่เฉพาะ	5,525	10.94
1. เขตรักษาสมดุลเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม	4,434	8.78
2. หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง(น.ส.ล.)	1,091	2.16
7. เขตพื้นที่อื่นๆ(ทุ่งหญ้า/ไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ)	1,072	2.12
รวม	50,515	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

6.4.1 เขตพื้นที่ป่าไม้

มีเนื้อที่ 21,258 ไร่ หรือร้อยละ 42.08 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมาย และมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ ป่าเขาเพนียด รวมไปถึงพื้นที่คงสภาพป่าแต่อยู่นอกเขตป่าสงวนแห่งชาติ หรือพื้นที่ที่มีสภาพเป็นป่าสมบูรณ์ พื้นที่ชุ่มน้ำ และพื้นที่อื่นๆ เช่น ไม้ละเมาะ เป็นต้น ซึ่งเขตดังกล่าวเป็นพื้นที่แหล่งต้นน้ำลำธารที่สำคัญ

รูปแบบและแนวทางการพัฒนาพื้นที่

- จัดทำฐานข้อมูลการฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรม กำหนดพื้นที่เป้าหมายเป็นแผนระยะยาว เพื่อให้การฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรมมีความต่อเนื่อง
- ส่งเสริม และสนับสนุนชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรม
- ควรจัดอบรมแนะนำให้ประชากรในพื้นที่เห็นคุณค่าของป่าและมีส่วนร่วมในการดูแลป่าไม้
- ปลูกป่าและฟื้นฟูสภาพป่าเพื่อให้คืนสู่สภาพธรรมชาติดั้งเดิมโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม บริเวณที่มีโอกาสเสี่ยงต่อการชะล้างพังทลาย ควรจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำดำเนินการปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
- แก้ไขปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ในมาตรการมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 เรื่อง มาตรการและแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้

6.4.2 เขตพื้นที่เกษตรกรรม

มีเนื้อที่ 18,047 ไร่ หรือร้อยละ 35.73 ของเนื้อที่ตำบล แบ่งออกเป็น 6 เขต ดังนี้

1) เขตทำนา

1.1) เขตทำนาพื้นที่ลุ่ม มีเนื้อที่ 8,610 ไร่ หรือร้อยละ 17.04 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินบ้านกลาง (Bag) ชุดดินบ้านหมี (Bm) และชุดดินโคกสำโรง (Ksr)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง
- ด้านปัจจัยการผลิต
- โรคและแมลงศัตรูพืช
- เทคโนโลยีการเกษตร/การเพิ่มมูลค่าผลผลิต

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มการอุ้มน้ำของดินและเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม
- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- ขุดลอกแหล่งน้ำให้มีการกักเก็บน้ำได้ดีขึ้น
- การถ่ายทอดเทคโนโลยีในการป้องกัน และกำจัดโรคแมลงของข้าว
- การปลูกพืชหลังนาเพื่อเป็นรายได้เสริม เช่น ถั่วเหลือง ปอเทือง และปลูกพืชผัก

ปลอดภัย

- การปลูกพืชไร่แบบแปลงใหญ่ ให้ตรงกับความต้องการของตลาด โดยยึดรูปแบบกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุ และธาตุอาหารในดิน โดยการ
ใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมกรมพัฒนาที่ดินในการผลิต และใช้ปุ๋ยอินทรีย์
- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและรณรงค์การไถกลบตอซัง
- สนับสนุนการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) กรมชลประทาน สนับสนุนเรื่อง ฝายน้ำล้น การขุดลอกแหล่งน้ำ
- 2) กรมการข้าว สนับสนุนเรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยีในการป้องกัน และกำจัดโรค

แมลงของข้าว

1.2) เขตทำนาพื้นที่ดอน มีเนื้อที่ 4,700 ไร่ หรือร้อยละ 9.31 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินใน
เขตนี้นส่วนใหญ่ คือ ชุดดินชัยบาดาล (Cd) ชุดดินพิชัย (Pch) และชุติดินวังน้ำเขียว (Wk) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- หน้าดินค่อนข้างแน่นทึบ ทำให้ไถพรวนยาก และทำให้ข้าวแตกกอยาก
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง
- ด้านปัจจัยการผลิต
- โรคและแมลงศัตรูพืช
- เทคโนโลยีการเกษตร/การเพิ่มมูลค่าผลผลิต

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มการอุ้มน้ำของดิน และเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ควรมีการปรับสภาพพื้นที่ในแปลงนา เพื่อควบคุมระดับการแข่งขังของน้ำ ในช่วงการเพาะปลูกพืชที่เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- การถ่ายทอดเทคโนโลยีในการป้องกัน และกำจัดโรคแมลงของข้าว
- การปลูกพืชหลังนาเพื่อเป็นรายได้เสริม เช่น ถั่วเหลือง ปอเทือง
- การปลูกพืชไร่แบบแปลงใหญ่ ให้ตรงกับความต้องการของตลาด โดยยึดรูปแบบ

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารพืช โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกและปุ๋ยพืชสด

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมพัฒนาที่ดินในการผลิตและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์
- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและรณรงค์การไถกลบตอซัง
- สนับสนุนการปรับปรุงแปลงนา
- สนับสนุนการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) กรมชลประทาน สนับสนุนเรื่องการสร้างฝายน้ำล้น ชุดลอกแหล่งน้ำ
- 2) กรมการข้าว สนับสนุนเรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยี ในการป้องกันและกำจัดโรคแมลงของข้าว
- 3) กรมการข้าว สนับสนุนพันธุ์ข้าวที่ให้ผลผลิตสูง รวมทั้งเทคโนโลยีในการผลิต

2) เขตปลูกพืชไร่

2.1) เขตปลูกอ้อย มีเนื้อที่ 224 ไร่ หรือร้อยละ 0.44 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือชุดดินพิชัย (Pch) และชุดดินวังน้ำเขียว (Wk) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง
- เทคโนโลยีการเกษตร/การเพิ่มมูลค่าผลผลิต

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มมูลค่า ลดค่าใช้จ่ายปัจจัยการผลิต เช่น ค่าปุ๋ยเคมี สารเคมีต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม จะทำให้ต้นทุนต่อไร่ลดลง โดยดำเนินการ ดังนี้ บำรุงดินเป็นประจำ โดยใส่ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีในการปรับปรุงบำรุงดิน
- ถ่ายทอดองค์ความรู้ในการใช้โปรแกรมปุ๋ยรายแปลง
- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- ปรับระบบการปลูกพืชที่เหมาะสม จะช่วยรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน

ลดจำนวนโรคและแมลงศัตรูพืชให้น้อยลง

- ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อสร้างอำนาจต่อรองในระบบตลาด

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมกรมพัฒนาที่ดินในการผลิต การใช้ปุ๋ยอินทรีย์
- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและรณรงค์การไถกลบตอซัง
- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ทั้งวิธีพืชและวิธีกล
- สนับสนุนการขุดบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนพันธุ์อ้อยที่ให้ผลผลิตสูง รวมทั้งเทคโนโลยีใน

การผลิต

- 2) กรมชลประทาน สนับสนุนการขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ และคลองส่งน้ำ

2.2) เขตปลูกมันสำปะหลัง มีเนื้อที่ 3,379 ไร่ หรือร้อยละ 6.69 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินพิชัย (Pch) ชุดดินโคกสำโรง (Ksr) ชุดดินชัยบาดาล (Cd) ชุดดินบ้านกลาง (Bag) และชุดดินสบปราบ (So)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ปัจจัยการผลิต
- โรคและแมลงศัตรูพืช
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
- แรงงานภาคการเกษตร

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

- สนับสนุนการปลูกพืชไร่แบบแปลงใหญ่ ให้ตรงกับความต้องการของตลาด โดยยึดรูปแบบ

- ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อสร้างอำนาจต่อรองในระบบตลาด

- ลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มมูลค่า ลดค่าใช้จ่ายปัจจัยการผลิต เช่น ค่าปุ๋ยเคมี สารเคมีต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม จะทำให้ต้นทุนต่อไร่ลดลง โดยดำเนินการ ดังนี้ บำรุงดินเป็นประจำ โดยใส่ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมกรมพัฒนาที่ดินในการผลิต การใช้ปุ๋ยอินทรีย์

- ถ่ายทอดองค์ความรู้ในการใช้โปรแกรมปุ๋ยรายแปลง

- จัดทำแหล่งน้ำขนาดเล็กในไร่นา

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) *กรมส่งเสริมการเกษตร* ส่งเสริมและอบรมการใช้เทคโนโลยีในการปลูกมันสำปะหลังให้ได้ผลผลิตสูง

2) *กรมชลประทาน* สนับสนุนการขุดลอกแหล่งน้ำ และฝายน้ำล้น

3) เขตปลูกไม้ผล

3.1) **เขตปลูกไม้ผลผสม** มีเนื้อที่ 46 ไร่ หรือร้อยละ 0.09 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินพิชัย (Pch)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง

- ปัจจัยการผลิต

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำในไร่นา

- สามารถปรับเปลี่ยนเป็นการทำเกษตรแบบผสมผสานเพื่อลดความเสี่ยงของเกษตรกรรายย่อย

- พัฒนาศักยภาพการผลิต โดยการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เน้นการลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มคุณภาพของผลผลิต มีการผลิตไม้ผลให้ถูกต้องตามระบบ GAP

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- สนับสนุนการจัดรูปแปลงนา และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เพื่อทำการเกษตรผสมผสาน

กิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนและอบรมเกษตรกรในการทำการเกษตรผสมผสาน

4) เขตปลูกไม้ยืนต้น

4.1) เขตปลูกยางพารา มีเนื้อที่ 17 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินพิชัย (Pch)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมพัฒนาที่ดินในการผลิต การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และปุ๋ยชีวภาพ

- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ

- ถ่ายทอดองค์ความรู้ในการใช้โปรแกรมปุ๋ยรายแปลง

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

การยางแห่งประเทศไทย ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการปลูกยางพาราคุณภาพดี และให้ผลผลิตสูง

อนึ่งหากเกษตรกรต้องการจะปรับเปลี่ยนยางพาราไปปลูกพืชชนิดอื่น

4.2) เขตปลูกปาล์มน้ำมัน มีเนื้อที่ 10 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินพิชัย (Pch)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนและอบรมเกษตรกรในการให้ความรู้การปลูกปาล์มน้ำมัน

4.3) เขตปลูกยูคาลิปตัส มีเนื้อที่ 902 ไร่ หรือร้อยละ 1.79 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินพีซัย (Pch) ชุดดินโคกสำโรง (Ksr) ชุดดินชัยบาดาล (Cd) ชุดดินบ้านกลาง (Bag) และชุดดินสบปราบ (So)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์

- พัฒนาแหล่งน้ำในไร่นา

- สามารถปรับเปลี่ยนเป็นการทำเกษตรแบบผสมผสานเพื่อลดความเสี่ยงของเกษตรกรรายย่อย

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- สนับสนุนการจัดรูปแบบแปลงนา และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เพื่อทำการเกษตรผสมผสาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนและอบรมเกษตรกรในการทำการเกษตรผสมผสาน

4.4) เขตปลูกไม้ยืนต้นผสม มีเนื้อที่ 102 ไร่ หรือร้อยละ 0.20 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินพีซัย (Pch)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
- ปัจจัยการผลิต

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำในไร่นา

- สามารถปรับเปลี่ยนเป็นการทำเกษตรแบบผสมผสานเพื่อลดความเสี่ยงของเกษตรกรรายย่อย

- พัฒนาองค์ความรู้ด้านชนิดไม้ที่เหมาะสมกับพื้นที่ปลูก การคัดเลือกพันธุ์ไม้ตามหลักวิชาการ

- ส่งเสริมการปลูกป่าเศรษฐกิจ (ไม้ยืนต้นโตเร็ว)

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด

- สนับสนุนการจัดรูปแบบแปลงนา และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เพื่อทำการเกษตรผสมผสาน

- ประเมินความเหมาะสมทางกายภาพของที่ดินต่อการปลูกไม้เศรษฐกิจแต่ละชนิด

กิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนและอบรมเกษตรกรในการทำการเกษตรผสมผสาน และพัฒนาองค์ความรู้ด้านชนิดไม้ที่เหมาะสมกับพื้นที่ปลูก การคัดเลือกพันธุ์ไม้ตามหลักวิชาการ วิธีการปลูกและการดูแลรักษาอย่างประณีต การตัดตามวงรอบที่ถูกต้อง การตัดสายขยายระยะตามหลักวิชาการ จัดทำมาตรฐานการจัดการสวนป่าเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

5) เขตปลูกพืชสวน มีเนื้อที่ 39 ไร่หรือร้อยละ 0.08 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินพิชัย (Pch) และชุดดินโคกสำโรง (Ksr)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำในไร่นา
- สามารถปรับเปลี่ยนเป็นการทำเกษตรแบบผสมผสานเพื่อลดความเสี่ยงของเกษตรกรรายย่อย

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- สนับสนุนการจัดรูปแบบแปลงนา และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เพื่อทำการเกษตรผสมผสาน

กิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนและอบรมเกษตรกรในการทำการเกษตรผสมผสาน

6) เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ 18 ไร่หรือร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพพื้นที่เป็นสถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา สถานที่เพาะเลี้ยงกุ้ง เป็นต้น

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ต้องปฏิบัติตามนโยบายด้านการใช้พื้นที่เพื่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอย่างเข้มงวด เนื่องจากกิจกรรมนี้อาจส่งผลกระทบต่อพื้นที่ข้างเคียง
- ควรกำหนดเขตการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำให้ชัดเจนเพื่อควบคุมและป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศ

6.4.3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง

มีเนื้อที่ 3,998 ไร่ หรือร้อยละ 7.91 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยเขตชุมชน สถานที่ราชการ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจและสถานที่ที่เกิดจากกิจกรรมของชุมชน (ที่ทิ้งขยะ) โรงแรม รีสอร์ท หมู่บ้านจัดสรร และระบบโครงข่ายคมนาคม จำแนกตามข้อมูลจากการสำรวจสภาพการใช้ที่ดินตำบลเพนียด (กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน, 2562) ร่วมกับจากการสำรวจภาคสนามเพิ่มเติม และคำนวณเนื้อที่ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

พื้นที่ชุมชนที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินนี้ เป็นชุมชนที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน หากมีการขยายตัวในอนาคต ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562

6.4.4 เขตอุตสาหกรรม

มีเนื้อที่ 209 ไร่ หรือร้อยละ 0.42 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรม และลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร บ่อดิน และบ่อลูกรัง จำแนกตามข้อมูลจากการสำรวจสภาพการใช้ที่ดินตำบลเพนียด (กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน, 2562) ร่วมกับจากการสำรวจภาคสนามเพิ่มเติม และคำนวณเนื้อที่ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

6.4.5 เขตแหล่งน้ำ

มีเนื้อที่ 406 ไร่ หรือร้อยละ 0.80 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึงต่างๆ อ่างเก็บน้ำและบ่อน้ำ แหล่งน้ำเหล่านี้ใช้ประโยชน์ทั้งทางด้านเก็บกักน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และใช้ในด้านเกษตรกรรม ตลอดจนเป็นแหล่งอาหารตามธรรมชาติและแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของชุมชน

แหล่งน้ำในเขตนี้เป็นแหล่งน้ำที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันจะมีการพัฒนาแหล่งน้ำในระยะต่อไป

รูปแบบการพัฒนาและแนวทางการจัดการ ควรดูแลรักษาแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นไม่ให้เสื่อมโทรมทั้งด้านคุณภาพของน้ำและการกักเก็บน้ำ ไม่ปล่อยให้ลำน้ำตื้นเขินและถูกบุกรุกหมั่นขุดลอกคูคลอง ไม่ทิ้งขยะหรือปล่อยน้ำเสียลงในแหล่งน้ำ เร่งรัดพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กให้กระจายอยู่ทั่วพื้นที่ เพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภคและการเพาะปลูกในช่วงขาดน้ำ

6.4.6 เขตพื้นที่เฉพาะ

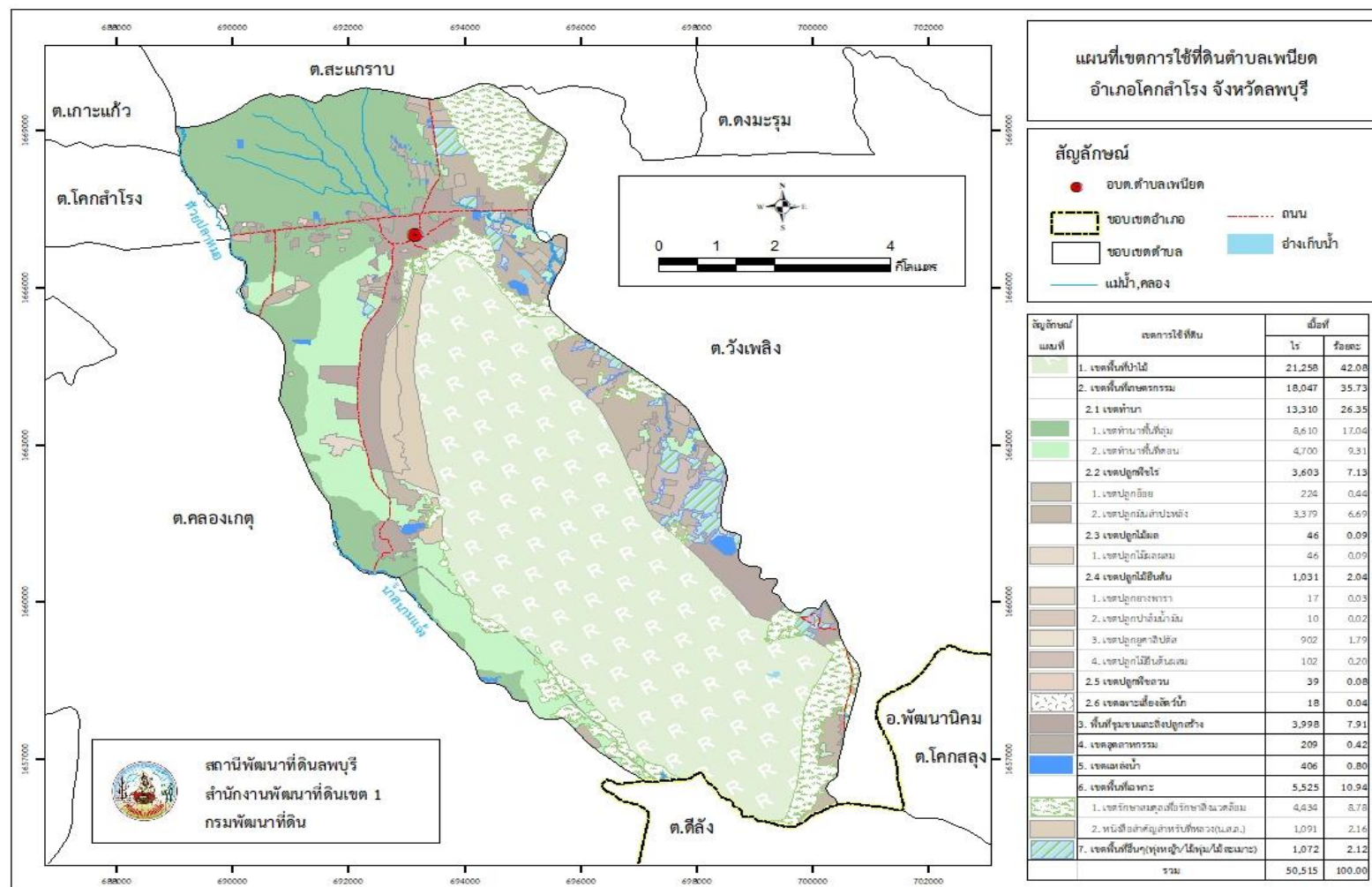
มีเนื้อที่ 5,525 ไร่ หรือร้อยละ 10.94 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยพื้นที่เขตรักษาสมดุเพื่อรักษาสีงแวดล้อม และหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง(น.ส.ล.) จำแนกตามข้อมูลจากการสำรวจสภาพการใช้ที่ดินตำบลเพนียด (กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน, 2562) ร่วมกับจากการสำรวจภาคสนามเพิ่มเติม และคำนวณเนื้อที่ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

6.4.7 เขตพื้นที่อื่นๆ(ทุ่งหญ้า/ไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ)

มีเนื้อที่ 1,072 ไร่ หรือร้อยละ 2.12 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยพื้นที่(ทุ่งหญ้า/ไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ) จำแนกตามข้อมูลจากการสำรวจสภาพการใช้ที่ดินตำบลเพนียด (กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน, 2562) ร่วมกับจากการสำรวจภาคสนามเพิ่มเติม และคำนวณเนื้อที่ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

6.5 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน

ชนิดพืช \ เดือน	เดือน												
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	
1.ข้าว		ปอเทือง				ข้าวนาปี							
2.มันสำปะหลัง	มันสำปะหลัง												
3.ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์		ปอเทือง				ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์							
4.ไม้ยืนต้น	ไม้ยืนต้น												

รูปที่ 6-2 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน ตำบลเพนียด อำเภอกอกำโรง จังหวัดลพบุรี

6.6 การจัดการความเสี่ยง

จากระบบการปลูกพืช (cropping pattern) ดังที่แนะนำในรูปที่ 6-2 นี้ การจัดการความเสี่ยง (Risk management) ให้แก่เกษตรกรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าใจถึงผลประโยชน์ของการประชุมระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน ดังนี้

กรณีที่ “เกษตรกร” ระบุว่าดินที่มีความสมบูรณ์ต่ำต้องใช้ปุ๋ยเคมีจำนวนมาก และมีโรคและแมลงเข้ามาทำลาย แนะนำในเกษตรกรนำดินมาวิเคราะห์เพื่อจะได้ทราบถึงธาตุอาหารในดิน หรือใช้โปรแกรมปุ๋ยรายแปลง และใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดต้นทุนการผลิตสำหรับโรคแมลงเข้าทำลาย ควรปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อตัดวงจรโรคแมลง และในพื้นที่ที่ขาดน้ำ จำเป็นต้องมีแผนการก่อสร้างแหล่งน้ำเพิ่มเติม

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่างๆ ที่จะดำเนินการในงบประมาณ 2565 และแผนล่วงหน้าปี 2566-2570

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลเพนียดไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลเพนียด เพื่อมีมติให้ความร่วมมือกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผน

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินลพบุรี เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.2 ตัวชี้วัด

กิจกรรมที่กรมพัฒนาที่ดินจะดำเนินการในตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี จำนวน 3 โครงการ ดังนี้

- 1) การบริหารจัดการน้ำ
- 2) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 3) พื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

7.3 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในงบประมาณ 2565

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณการเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เขตพื้นที่เกษตรกรรม

- 1) เขตทำนา มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้
  - 1.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
    - 1.1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
    - 1.1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
    - 1.1.3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
    - 1.1.4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
    - 1.1.5) การรณรงค์ไถกลบตอซัง
  - 1.2) การบริหารจัดการน้ำ
    - 1.2.1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
  - 1.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

1.3.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

2) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล เขตปลูกไม้ยืนต้น และเขตปลูกพืชสวน มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน

2.1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์

2.1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด

2.1.3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด

2.1.4) การพัฒนาเกษตรกรผู้ใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร

2.2) การบริหารจัดการน้ำ

2.2.1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

2.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

2.3.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

3) เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

3.1) การบริหารจัดการน้ำ

3.1.1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

(ตารางที่ 7-1)

7.4 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น

7.4.1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

1.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชหลังนาและหาตลาดรองรับ สำนักงานพาณิชย์จังหวัดลพบุรี/กรมส่งเสริมการเกษตรเกษตร)

1.2) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)

1.3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการรักษา กำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง (กรมการข้าว)

1.4) ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)

2) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล เขตปลูกไม้ยืนต้น และเขตปลูกพืชสวน มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

2.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดลพบุรี/กรมส่งเสริมการเกษตรเกษตร)

2.2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

2.3. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)

2.4) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา/กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

3) เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้ ส่งเสริม/สนับสนุนส่งเสริมพันธ์สัตว์น้ำ (สำนักงานประมงจังหวัดลพบุรี)

(ตารางที่ 7-2)

ปัญหาของตำบลเพนียดในภาพรวมจะสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 3 ประการ คือ (1) ปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน และ (2) ปัญหาการขาดแคลนน้ำ (3) โรคและแมลงศัตรูพืช ปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

ในกรณีของปัญหาความเสื่อมโทรมของที่ดินนั้นจะรวมถึง (1) การชะล้างพังทลายของดิน (2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ เนื่องจากการใช้ที่ดินติดต่อกันเป็นเวลานานโครงสร้างของดินได้มีการเปลี่ยนแปลง ในพื้นที่ที่มีการไถพรวนด้วยเครื่องจักรกลติดต่อกันเป็นเวลานานทำให้ดินแน่นตัว น้ำในดินและอากาศในดินที่เคยมีอยู่สูญหายไป ส่วนธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุ ก็มีปริมาณลดลงเช่นเดียวกันเนื่องจากพืชนำไปใช้ และอินทรีย์วัตถุได้สลายตัวไป

ในกรณีของการขาดแคลนนํานั้น นอกจากมีผลจากการทับถมของตะกอนดินในแหล่งน้ำจืดต้นเขินดังกล่าวข้างต้นแล้ว การที่ประชากรเพิ่มขึ้น กิจกรรมการใช้น้ำเพิ่มขึ้น การเกษตรก็เพิ่มขึ้น รวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนน้ำจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ในกรณีของการมีโรคและแมลงศัตรูพืชนั้น เกษตรกรปลูกพืชชนิดเดียวเป็นระยะเวลานาน แนะนำให้ปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อกำจัดวงจรชีวิตแมลงศัตรูพืช

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม		
1.1 เขตทำนา เนื้อที่ 13,310 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	20,000
	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	10,000
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	1,000
	1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	1,500
	1.5 การรณรงค์เฝ้าติดตาม	175,000
	2. การบริหารจัดการน้ำ	
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	20,300
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	6,000

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
1.2 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 3,603 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	
1.3 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 46 ไร่	1.1. การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	15,000
1.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 1,031 ไร่	1.2. การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	6,500
1.5 เขตปลูกพืชสวน เนื้อที่ 39 ไร่	1.3. การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	500
	1.4. การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	5,000
	2. การบริหารจัดการน้ำ	
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	20,300
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	6,000
1.6 เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เนื้อที่ 18 ไร่	1. การบริหารจัดการน้ำ	
	1.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	20,300

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตพื้นที่เกษตรกรรม 1.1 เขตทำนา เนื้อที่ 13,310 ไร่	1. ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชหลังนาและหาตลาดรองรับ สำนักงานพาณิชย์จังหวัดลพบุรี/กรมส่งเสริมการเกษตรเกษตร) 2. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว (กรมการข้าว) 3. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง (กรมการข้าว) 4. ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)
1.2 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 3,603 ไร่ 1.3 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 46 ไร่ 1.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 1,031 ไร่ 1.5 เขตปลูกพืชสวน เนื้อที่ 39 ไร่	1. ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสม และต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดลพบุรี/กรมส่งเสริมการเกษตรเกษตร) 2. การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร) 3. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร) 4. สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา/กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)
1.6 เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เนื้อที่ 18 ไร่	1. ส่งเสริม/สนับสนุนส่งเสริมพันธุ์สัตว์น้ำ (สำนักงานประมงจังหวัดลพบุรี)

แผนการใช้ที่ดินตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

ตารางที่ 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี แผน 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2566	2567	2568	2569	2570		2566	2567	2568	2569	2570		
	1. การปรับปรุงบำรุงดิน														
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	1.1 การส่งเสริมการผลิตและ การใช้สารอินทรีย์	ราย	100	100	100	100	100	500	35,000	35,000	35,000	35,000	35,000	175,000	พด.
เขตนาข้าว,เขต ปลูกพืชไร่	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ด พันธุ์พืชปุ๋ยสด	กก.	250	250	250	250	250	1,250	8,250	8,250	8,250	8,250	8,250	41,250	พด.
เขตนาข้าว,เขต ปลูกพืชไร่	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุง บำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	50	50	50	50	50	250	750	750	750	750	750	3,750	พด.
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	1.4 การพัฒนากลุ่ม เกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลด การใช้สารเคมีทาง การเกษตร	กลุ่ม	2	2	2	2	2	10	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	50,000	พด.
เขตนาข้าว,เขต ปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ ไม้ยืนต้น/พืชสวน	1.5 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ย อินทรีย์	แห่ง	1	-	-	-	-	1	329,000	-	-	-	-	329,000	พด.
เขตนาข้าว	1.8 การรณรงค์เฝ้าติดตาม	ไร่	1,000	700	500	500	500	3,200	350,000	245,000	175,000	175,000	175,000	1,120,000	พด.

แผนการใช้ที่ดินตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

ตาราง 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2566	2567	2568	2569	2570		2566	2567	2568	2569	2570		
	2. การบริหารจัดการน้ำ														
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำ ในไร่นานอกเขต ชลประทาน	บ่อ	10	10	10	10	10	50	203,000	203,000	203,000	203,000	203,000	1,015,000	พด.
	3. การฟื้นฟูและป้องกัน การชะล้างพังทลายของ ดิน														
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม,พื้นที่ แหล่งน้ำ	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อ การอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	50,000	12,000	12,000	12,000	12,000	12,000	60,000	พด.

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

บทที่ 1

คณะกรรมการจัดทำปทานุกรมปฐพีวิทยา. 2551. **ปทานุกรมปฐพีวิทยา**. สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

FAO. 1974. **A Land Capability Appraisal Indonesia: Interim Report**. (AGL/INS),
Rome.

_____. 1993. **Guidelines for Land Use Planning**. Rome.

ADB. 2012. **The State of Pacific Towns and Cities: Urbanization in ADB's Pacific
Developing Member Countries**. Mandaluyong City, Philippines.

NRC. 1975. **Land Use Planning**. The National Academies of Sciences, Engineering,
and Medicine, Washington, D.C.

Vink, A.P.A. 1975. **Land Use in Advancing Agriculture**. Springer-Verlag Berlin
Heidelberg.

บทที่ 2

กรมการพัฒนาชุมชน. 2562. **ข้อมูลจำนวนประชากรและครัวเรือน (ณ เดือนพฤษภาคม พ.ศ.
2564)**. ไฟล์ข้อมูล.

กรมการพัฒนาชุมชน. 2562. **การแบ่งส่วนการปกครอง ตำบลเพนียด ปี 2562**. ไฟล์ข้อมูล

กรมการพัฒนาชุมชน. 2562. **รายได้-รายจ่ายต่อครัวเรือน ตำบลเพนียด ปี 2562**. ไฟล์ข้อมูล.

กรมพัฒนาที่ดิน. 2564. **หมอดินอาสาตำบลเพนียด ปี 2564**. ไฟล์ข้อมูล.

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2563. **จำนวนครัวเรือนเกษตรกร ปี 2563**. ไฟล์ข้อมูล.

กรมอุตุนิยมวิทยา. 2562. **สถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (ปี 2533-2562)**. กระทรวงดิจิทัลเพื่อ
เศรษฐกิจและสังคม. ไฟล์ข้อมูล.

กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน. 2562. **ข้อมูล
สภาพการใช้ที่ดินจังหวัดลพบุรี**. ไฟล์ข้อมูล.

สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม. 2559. **บัญชีรายชื่อสายทางที่ถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น**. ไฟล์ข้อมูล.

บทที่ 3

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2563. **ข้อมูลบ่อน้ำบาดาล**. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
ไฟล์ข้อมูล.

กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน. 2562. **ข้อมูลทรัพยากรดิน**. ไฟล์ข้อมูล.

บทที่ 5

ศันสนีย์ อรัญวาสน์ และคำรณ ไทรพิก. 2562. **คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับการวางแผนการใช้ที่ดิน ระดับตำบลและระดับจังหวัด**.

บทที่ 6

กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์ แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 2 กลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนากลาง. 2561. **แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 2 พ.ศ.2561-2564**.
ไฟล์ข้อมูล.

กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์จังหวัดลพบุรี **แผนพัฒนาจังหวัดลพบุรี (พ.ศ.2561-2564)**. ไฟล์ข้อมูล.

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550. **การประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง**. ไฟล์ข้อมูล.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ . 2559. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง (พ.ศ. 2560-2564)**. ไฟล์ข้อมูล.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2560. **ร่าง นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. 2560-2579)**. ไฟล์ข้อมูล.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. 2562. **คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันที่ 25 กรกฎาคม 2562**. ไฟล์ข้อมูล.

องค์การบริหารส่วนตำบลเพนียด. 2561. **ยุทธศาสตร์การพัฒนากองการบริหารส่วนตำบลเพนียด (พ.ศ.2561-2564)**. ไฟล์ข้อมูล.

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษาโครงการ

นางนงนุช ศรีพุ่ม

ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1

นางมัทธนา ชัยมหาวัน

ผู้เชี่ยวชาญด้านวางระบบการพัฒนาที่ดิน

กลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1

กลุ่มสำรวจและทำแผนที่ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1

กลุ่มวิเคราะห์ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1

ผู้ดำเนินการ

สถานีพัฒนาที่ดินลพบุรี

1) นางรุจิราภรณ์ ปันปวง

ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินลพบุรี

2) นายประยูร ชำนาญนา

เจ้าพนักงานการเกษตรชำนาญงาน

3) นางสาวกัญธิมา เทศทอง

นักวิชาการเกษตร

4) นางสาวนันทิยา ศรีบุตรตา

เจ้าหน้าที่แผนที่ภาพถ่าย

